



www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Əhaliyə çağırış:
bu toyuqlar
təhlükəlidir!
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 dekabr 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 233 (8843) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Amnistiya aktının icrası başladı - Yeni ilə dək...



Prezidentin təşəbbüsü bayramqabağı xeyli sayda məhbusu doğmalarına qovuşdurdu

yazısı səh.3-də

Prezidentin Rusiyaya getməməsinin səbəbi - Kremldən reaksiya

yazısı səh.5-də

Azərbaycan-ABŞ tarixi anlaşma ərəfəsində

yazısı səh.6-də

İran-İsrail müharibəsi qapıda? - Bakı üçün daha bir sınaq

yazısı səh.9-də

2025-də Azərbaycana ən çox sərmayə yatıran ölkə

yazısı səh.13-də

ABŞ-nin ölkəmizə səfir təyinatı ləngiyir - səbəb

yazısı səh.9-də

Sabiq səfirin adı yarım milyonluq dələduzluq işində

yazısı səh.10-də

Baydendən ilginclik ismarış - Azərbaycana xeyri və ziyanı

yazısı səh.14-də

Kiyevə şok xəbərdarlıq - yeni ildə atəşkəs...

yazısı səh.12-də

Türkiyə ilə təhlükəli PUA oyunu - nəbz yoxlanışı, yoxsa...

yazısı səh.14-də

Əhaliyə müjdə: 76 min ailəyə 200 manat veriləcək

yazısı səh.2-də

ANIM HƏFTƏSİ BAŞLADI, KRİTİK İKİ GÜN - TƏYYARƏMİZİ VURAN HƏBSƏ SALINACAQ?

Rusiya istintaqın gedişini süni şəkildə uzadır; Kremlin verdiyi vədlərin icrası gecikir; Bakı-Moskva münasibətlərində yeni gərginlik gözləntisi



yazısı səh.8-də

MTK-ların yeni kredit hiyləsi - ev alanlar oxusun!

Mənzil bazarında qiymətlər sürətlə qalxır; tikintilərin sayı azalır, daxili kreditlə ödəniş təklifləri isə getdikcə dayandırılır - ekspertlərdən çağırış

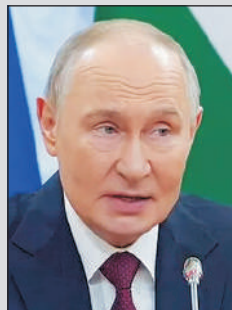
yazısı səh.10-də



Qudrat Həsənzadə

"Kimin Mehdiyevlə cinayət əlaqəsi olubsa..." - deputatdan şok açıqlamalar

yazısı səh.7-də



Putindən MDB ölkələrinə ilginclik çağırış

yazısı səh.5-də



Ziyafət Əsgərov

Vitse-spiker: "Ermenistana ona görə yanacaq göndərdik ki..."

yazısı səh.9-də



Prezident 2026-nı “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan etdi

Prezident İlham Əliyev Instagram hesabında “Şəhərsalma və Memarlıq İli” ilə bağlı paylaşım edib. Musavat.com xəbər verir ki, paylaşımında “2026-cı il - “Şəhərsalma və Memarlıq İli” sözləri yer alıb.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycanda 2026-cı il “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan edilib.

Babayan və Mnatsakanyan məhkəmədə son söz deyiblər

Dekabrın 22-də Bakı Hərbi Məhkəməsində Ermənistan Respublikası vətəndaşlarının ittiham olunduğu cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi təqsirləndirilən şəxslərin son söz çıxışları ilə davam etdirilib.

Teleqraf xəbər verir ki, məhkəmədə təqsirləndirilən şəxslər David Babayan və Levon Mnatsakanyan son söz deyib.

Onlar ittiham tərəfinin çıxışında qeyd etdiklərinə əks dəlillər səsləndiriblər.

Qeyd edək ki, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşlarının məhkəməsi davam etdirilir.

225 min nəfər ərzağı nisyə alıb

2025-ci ildə Azərbaycanda təxminən 184,4 min nəfər doyunca yemək yeyə bilməyib.

Yeniavaz.com-açığqlanan rəsmi məlumatlara istinadən xəbər verir ki, yemək üçün kifayət qədər pulu olmayan və ya digər ehtiyatların (mənbələrin) olmaması səbəbindən ac ola-ola doyunca yemək yeyə bilməyən ev təsərrüfatlarının onların ümumi sayında xüsusi çəkisi 1,8%-ə bərabərdir.

Qeyd edək ki, 1 noyabr 2025-ci ildə Azərbaycan əhalisinin sayı 10 milyon 257 min olub. Hər bir ev təsərrüfatının payına orta hesabla 4,19 nəfərin düşdüyünü nəzərə alsaq, ölkədə təxminən 2 milyon 445 min ev təsərrüfatı olur. Ev təsərrüfatlarının 1,8%-i isə təxminən 44 minə bərabərdir. Bu da o deməkdir ki, 2025-ci ildə Azərbaycanda təxminən 184,4 min nəfər ac olduğu halda doyunca yemək yeyə bilməyib.

Bundan başqa pulu olmadığı üçün bütün sutka ərzində yemək yeməyənlərin sayı 30 min 734 nəfər, qidalanmaq üçün məcbur qalıb pul və ya ərzağı borc alanların sayı 215 min nəfər, pulun olmadığı üçün ərzaq məhsullarını nisyə alanların sayı isə 225 min nəfər olub.

Ermənilər benzinimizi bu qiymətə alacaq



nin direktoru Karen Ayriyan məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan istehsalı olan Aİ-95 markalı benzin Ermənistanda bir litr üçün 440 drama (təxminən 1,10 dollar və ya 1,9 manat) təklif olunacaq. Bu isə hazırkı bazar qiymətindən - 520 dramdan (1,30 dollar) - xeyli aşağıdır. Şirkətin artıq təxminən 600 ton benzin aldığı bildirilir.

Erməni KİV-lərinin yazdığına görə, Azərbaycandan Ermənistanı Gürcüstan ərazisi tranziti ilə ümumilikdə 1220 ton Aİ-95 benzinini göndərilib. Yanacaq Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunda istehsal olunub və bu həcmdəki yük 22 dəmir yolu sisterninə bərabərdir.

Azərbaycandan idxal edilən benzin “Ran Oil” yanacaq-doldurma məntəqələri şəbəkəsi vasitəsilə satışa çıxarılacaq.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda Aİ-95 markalı benzinin bir litri hazırda 1,6 manatdır.

76 min ailəyə 200 manatlıq yardım veriləcək



Prezident İlham Əliyevin “Aztəminatlı ailələrə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında” 22 dekabr 2025-ci il tarixli Sərəncamı 76 min aztəminatlı ailəni 200 manatlıq maddi yardım ilə təmin edəcək, onlara birdəfəlik maddi yardım ödəniləcək.

Bu barədə DSMF-dən məlumat verib.

Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin “Aztəminatlı ailələrə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında” 22 dekabr 2025-ci il tarixli Sərəncamı aztəminatlı ailələrin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xüsusi diqqət və qayğının növbəti təzahürüdür.

Sərəncamda Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı münasibətilə 2025-ci il 30 dekabr tarixinə ünvanlı dövlət sosial yar-

dımı alan ailələrin hər birinə 200 manat məbləğində birdəfəlik maddi yardım verilməsi nəzərdə tutulur. Sənədə əsasən, bu məqsədlə 15,3 milyon manat vəsait ayrılıb.

Sərəncam hazırda ünvanlı sosial yardımla təmin olunan 76 min ailəni (335200 nəfər ailə üzvü) 200 manatlıq maddi yardım bayram ərəfəsində onların maddi təminatına dəstək olacaq.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən birdəfəlik yardımlar ünvanlı

sosial yardım alan ailələrin hesablarına köçürüləcək.

Ünvanlı sosial yardım proqramı aztəminatlı ailələrin sosial müdafiəsində mühüm önəm kəsb edir. Ödənilən ünvanlı yardımların məbləği davamlı olaraq artır. 2018-2025-ci illər ərzində bu yardımın hər ailəyə düşən orta aylıq məbləği 2,4 dəfə artıb və hazırda 425 manat təşkil edir.

Ünvanlı sosial yardımın təyin edilməsi üçün ehtiyac meyarının həddi isə qeyd edilən dövrdə 2,2 dəfə artırılaraq 285 manata çatdırılıb və növbəti ildə 300 manata çatdırılması nəzərdə tutulub.



Bacı-qardaş dəm qazından öldü

Bakıda bacı-qardaş dəm qazından zəhərlənərək ölüb. APA xəbər verir ki, hadisə dekabrın 20-də Xətai rayonunda baş verib. 2008-ci il təvəllüdlü Zeynəb Yaralıyeva və qardaşı 2009-cu il təvəllüdlü Amin yaşadıkları evdə dəm qazından zəhərlənərək ölüblər. Araşdırma aparılır.



Sosial şəbəkələrdə insanları belə aldadırlar

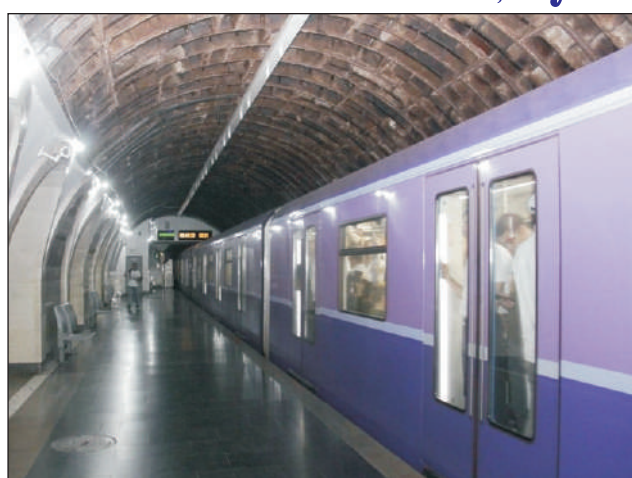
“Sosial şəbəkədə hər hansısa bir şəxsin hesabına daxil olmaq, səhifələri gizli şəkildə izləmək, müasir proqramlar vasitəsilə mobil telefonlara giriş əldə etmək, vətəndaşların kiminlə danışdığını və ya yazışdığını öyrənmək” adı altında çoxsaylı paylaşımara rast gəlinir.

DİN Mətbuat Xidmətindən Modern.az-a bildirilib ki, internet segmentində, xüsusilə də sosial şəbəkələrdə rast gəlinən bu cür saxta reklamlar və şirnikləndirici təkliflərə birmənalı şəkildə inanmamalıyıq, yalandır.

Vurğulanıb ki, ödəniş qarşılığında saxta xidmətlər təklif edən səhifələr və həmin səhifələr idarə edən dələduzların məqsədi şəxsi və bank kartı məlumatlarını ələ keçirmək və son nəticədə vətəndaşların pul vəsaitini talamaqdır.

“Bir daha vətəndaşlara təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyi və heç bir halda cəlbəddici vədlərə aldanıb onlayn qaydada ödəniş etməməyi tövsiyə edirik. Şübhəli hallarla qarşılaşdıqda isə dərhal polis orqanlarına və nazirliyin sosial şəbəkələrdəki səhifələrinə müraciət edərək özünü təhlükələrdən qoruya bilərsiniz”, - DİN-dən qeyd olunub.

Bakı metrosu zərərli işləyir



“Bakı Metropoliteni” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti 2024-cü ili 139 milyon 616 min manat zərərli başa vurub. QSC 2023-cü ili 76 milyon 875 min manat xalis zərərli bağlamışdı. Beləliklə, 2024-cü ildə “Bakı Metropoliteni”nin xalis zərəri 62 milyon 741 min manat və ya 81,6% artıb.

İqtisadçı alim Zəhid Məmmədov məsələ bağlı Modern.az-a açıqlama verib.

O qeyd edib ki, yaranmış zərərli bağlı təşkilatın daxilində ciddi təhlillər aparılmalıdır. Gəlir potensialından necə istifadə olunması analiz olunmalıdır: “Metropoliten reklam bannerləri və balansında olan ərazilərdə ticarət obyektləri hesabına da gəlir əldə edir. Sıx sənəşin daşınması və subsidiya isə əsas vəsaiti formalaşdırır.

İnzibati idarə heyətinin əməkhaqqına baxılmalıdır.

Əgər hər hansı bir təşkilat zərərli fəaliyyət göstərsə, xidməti maşından istifadə olunmamalıdır.

Dünya təcrübəsində ictimai nəqliyyat, eləcə də metro üçün müddətli biletlər alınır. Bir dəfə ödəniş etməklə sənəşin dəfələrlə nəqliyyatdan istifadə edir. Lakin illi zərərli başa vurmur.

Bizdə isə hər gediş üçün ayrılıqda ödəniş olunur, lakin təşkilat ziyana düşür. Hər giriş üçün nəqliyyata ayrılıqda ödəniş edilməsi heç bir ailənin büdcəsinə uyğun deyil”.



Siqaret bahalaşacaq

Paytaxt Bakıda bəzi market və köşklərdə siqaret satışı məhdudlaşdırılıb. Bizim.Media xəbər verir ki, bu barədə supermarketlərin kassirlərinə xəbərdarlıq edilib.

Belə ki, müştərilərə eyni siqaretdən bir paket, israr edəcəyi təqdirdə maksimum iki paket satmaq tapşırılıb. Bu addımın atılması şirkətlərin satışı dayandırması ilə əlaqələndirilib. Problemin yanvarın 6-dək davam edəcəyi gözlənilir.

Onu da qeyd edək ki, qıtlıq səbəbindən paytaxtın bir sıra köşklərində siqaretlər vitrinlərdən yığışdırılıb və qiymətlər kəskin artırılıb. Belə ki, 4,80 manata təklif olunan “Sobranie” siqaretinin qiyməti bu gündən etibarən 5.50 manata yüksəlib. Digər siqaretlərin də qiymətində 15-20 faiz artım var. Üstəlik, həmsöhbət olduğumuz satıcılar qiymətin daha da yüksələcəyini qeyd ediblər. Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı hələlik rəsmi açıqlama yoxdur.

Amnistiya aktının icrası başladı - Yeni ilədək...

Prezidentin təşəbbüsü ilə irəli sürülən layihə bayramqabağı xeyli sayda məhbusu doğmalarına qovuşdurdu



Azərbaycanda dekabrın 22-dən amnistiya aktının icrasına başlanılıb.

Cəzaçəkmə müəssisələrində rəsmi şəxslərin, vətəndaş cəmiyyətinin və media nümayəndələrinin də iştirakı ilə məhkumların bir qismi azad edilib.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşları 4 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində olub. Müəssisədə amnistiya aktının icrası Ombudsman Səbinə Əliyeva, Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri, deputat Zahid Oruc, Penitensiar xidmətin rəis müavini, Ədliyyə general-mayoru Orxan Qasimov, Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquqşünas Çingiz Qəniyev və digərlərinin iştirakı ilə keçirilib.

Ədliyyə general-mayoru Orxan Qasimov çıxış edib. O qeyd edib ki, amnistiya aktı operativ və sürətli şəkildə icra olunacaq: "Bu günə kimi 13 amnistiya aktı, 70 əfv sərəncamı icra olunub. Bundan əvvəl 8 noyabr Zəfər bayramı ilə bağlı amnistiya aktı icra olunub. Bu amnistiya aktının təsir dairəsinə 17 min məhkum düşüb. Bu tədbirlər ölkədə hüquq sisteminin gücləndirilməsinə xidmət edir. Hazırkı amnistiya aktı Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən operativ və sürətli şəkildə icra olunacaq".

Ombudsman Səbinə Əliyeva çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir: "Bu siyasətin mühüm tərkib hissəsi cəza siyasətində humanizm, mərhəmət və fərdi yanaşma prinsiplərinin tətbiqi təşkil edir. Əfv və amnistiya institutları məhz bu prinsiplərin hüquqi mexanizmləri kimi çıxış edərək, cəzanın təbii mahiyyətinin gücləndirilməsinə və məhkumların cəmiyyətə yenidən islah olunmuş şəxs kimi qayıdışına xidmət edir. Əsas Ümummilli lider tərəfindən qoyulmuş humanizm siyasətinə sadıq qalan ölkə Prezidenti İlham Əliyevin də hazırkı rəhbərliyi dövründə əfv sərəncamlarının imzalanması



və amnistiya aktlarının qəbulu təşəbbüsünün irəli sürülməsi təcrübəsi uğurla davam etdirilir.

Növbəti amnistiya ilə bağlı qanun layihəsinin Milli Məclisə təqdim olunması dövlətin ardıcıl və sistemli humanist siyasətinin davamı kimi qiymətləndirilə bilər".

Millət vəkili Zahid Oruc qeyd edib ki, təkcə dekabrın 22-də 300-ə qədər məhkum, həmçinin istintaq təcridxanasında hələ ki haqqında hökm çıxarılmamış insanlar da azadlıqlarına qovuşa biləcəklər: "Bu gün alternativ cəza olaraq 3500-dən artıq şəxs belə müəssisələrdə deyil, cəza bəliyyəsi ilə öz evlərində məsuliyyətlərini daşıyıb, məhkum edilməmiş sayılırlar. Bu qərar cəmiyyətdəki barışa, insanlar arasındakı həmrəyliyə, sülhə xidmət etməklə yanaşı, cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlığı aradan qaldırmış olacaq. Bu, bir həqiqətdir ki, bizdə yeni müəssisələr sayca çox tikilmir və bu belə də olmalıdır. Dövlət həbsxanaların tikilməsini deyil, daha artıq dərəcədə cinayətlərin baş vermə səbəblərini aradan qaldırmağa can atır".

Daha sonra 4 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində amnistiya düşən 52 məhkum qadından 22 nəfərinə sənədləri təqdim olunub və azadlığa buraxılması həyata keçirilib.

Qeyd edək ki, qadınlardan 2-si azyaşlı övladları ilə birgə

cəza çəkən qadınlardır.

Azadlığa buraxılan qadınlardan biri müğənni Dəniz Əsədova da olub.

"7 ay idi ki, cəza çəkirdim. Artıq cəzamin çəkilməmiş hissəsindən azad edilmişəm. Buna görə ailəmiz adından dövlət başçımıza təşəkkür edirəm" - deyə müğənni qeyd edib.

"3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdim. Bu gün isə cəzamin çəkilməmiş 10 ayı başğışlanaraq azadlığa buraxıldım".

Bu sözləri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Penitensiar Xidmətin 4 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsindən azadlığa buraxılan Əfsanə Cəfərova deyib. O, azadlığa buraxılmasını dövlət başçısının imzaladığı amnistiya aktı ilə əlaqələndirərək Prezidentə dərin təşəkkürünü bildirib: "Bugünkü sevincimi sözlə ifadə edə bilmirəm. Çox xoşbəxtəm. Cənab Prezidentə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Övladların anadan, ailədən, əvəzlərdən ayrı qalması bizim üçün ən ağır cəza idi. Bu ayrılıq həm mənim, həm də uşaqlarım üçün çox çətin keçdi. Bu gün isə ana kimi ən böyük sevincimi yaşayıram. Azadlığa çıxan kimi məni anam və iki övladım qarşılayacaq. Onlara qovuşacağım anı səbirsizliklə gözləyirəm".

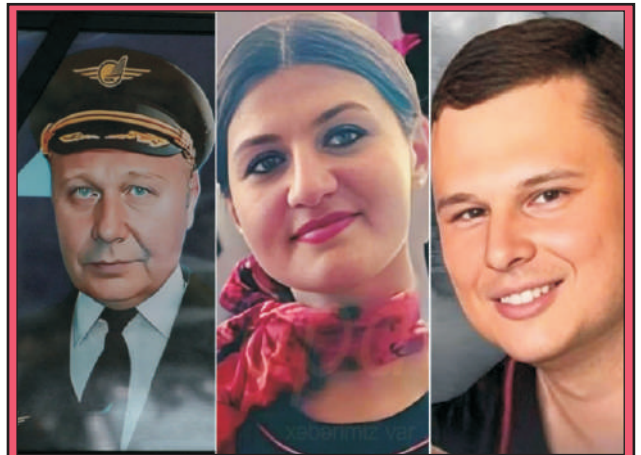
Xatırladaq ki, Əfsanə Cəfərova qayınanasının ölümünü bilib gizlətməkdə təqsirləndiril-

mişdi. O, hətta 2022-ci il fevralın 1-də ARB televiziya kanalının "Səni axtarıram" adlı verilişində qayınanası Fəxrəddin İbrahimovun itələməklə ölümünə səbəb olduğunu bildirmişdi.

Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün müəssisəsində də amnistiya aktı icra olunub.

Bu müəssisədə cəza çəkən yetkinlik yaşına çatmayan üç məhkum azadlığa buraxılıb.

"Prezident İlham Əliyevə amnistiya təşəbbüsü üçün minnətdarlığımı bildirirəm. Mən və ailəm buna görə çox sevincliyik. Digər məhkumlara da azadlıq



Milli qəhrəmanların adına marka buraxılacaq

Ötən il dekabrın 25-də AZAL-a məxsus sərnişin təyyarəsinin Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğraması nəticəsində həlak olan qəhrəmanların adına marka buraxılacaq.

Bu barədə Musavat.com-a qəzada həyatını itirən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Hökumə Əliyevanın atası Cəlil Əliyev məlumat verib. Onun sözlərinə görə, bununla bağlı dekabrın 24-də xüsusi tədbir keçiriləcək.

C.Əliyev bildirib ki, dekabrın 25-də ailə üzvləri ilə birlikdə Fəxri Xiyabana gedərək övladının anım gününü qeyd edəcəklər: "Dekabrın 25-i Fəxri Xiyabana gedəcəyik, övladımın ildönümündə yad edəcəyik. Biz digər iki heyət üzvünün ailəsindən fərqli olaraq il mərasimini dekabrın 29-da Gəncədə keçirəcəyik".

Onun sözlərinə görə, həlak olan heyət üzvlərinin yaxınları dekabrın 19-da Aktau şəhərinə səfər ediblər: "Dekabrın 21-də geri döndülər. Orada yaşayan soydaşlarımız qəza baş verən yerdə onların şəkillərini mərmər daşdan düzəldib asıblar. Mən özüm həmin yərə gedə bilmirəm, gedəndə pis oluram. Yaxınlıqda isə yoldaşı Etibar və ailəmiz orada olmuşdu".

Xatırladaq ki, faciə 2024-cü il dekabrın 25-də Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında baş verib. AZAL-a məxsus sərnişin təyyarəsi Rusiya hava məkanında xarici fiziki müdaxilə nəticəsində qəzaya uğrayıb. Hadisə zamanı göyertədə olan 67 nəfərdən 38-i həlak olub, 29 nəfər isə sağ qalıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə həlak olan ekipaj üzvləri - İqor İvanoviç Kşnyakin, Aleksandr Georgiyeviç Kalyaninov və Hökumə Cəlil qızı Əliyevaya ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilib.

lərinə görə, cəzasının bitməsinə 1 ay qalmış azadlığa buraxılıb: "Amnistiya aktına görə dövlət başçısına dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Bu qərar mən və ailəm üçün böyük sevinc oldu".

Azadlığa çıxan digər məhkum Habil Tağıyev də Prezident İlham Əliyevin humanist qərarını yüksək qiymətləndirib. Qeyd edib ki, bu addım onun üçün xüsusilə önəmlidir: "Bu humanist addımına görə cənab Prezidentə təşəkkürümü bildirirəm. Çox sevincliyəm ki, bayramı öz evimdə, ailəmin yanında keçirəcəyəm".

Bu müəssisədən azadlığa çıxanlar arasında Xırdalanda xəstənin ölümünə səbəb olan tibb bacısı Şəfaqət Bağiyeva da var. Həmçinin bu müəssisədə Novxanı-Sumqayıt yolunda avtomobillə qəza törədərək, 4 nəfərin ölümünə səbəb olan iş adamı, "Əlinçə" futbol klubunun prezidenti Elşad Kəlbəliyev də cəzadan azad edilib. Xatırladaq ki, E.Kəlbəliyev "Range Rover"lə 4 nəfərin ölümünə görə məhkum edilmişdi. Sonradan cəzasını məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkirdi. E.Kəlbəliyev "Qurtuluş 93" MTK-nın rəhbəri Məhərrəm Novruzovun kürəkənidir.

Xatırladaq ki, amnistiya aktının elan edilməsi ilə bağlı təşəbbüslə Prezident İlham Əliyev çıxış edib. Bu təşəbbüsün əsasında Milli Məclis amnistiya elan edilməsi ilə bağlı qərar qəbul edib. Amnistiya aktına əsasən, Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda aparılan döyüş əməliyyatlarında, o cümlədən Vətən müharibəsində və 2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirilmiş antiterror əməliyya-

tında iştirak etmiş şəxslərin, eləcə də bu əməliyyatlarda həlak olmuş və ya xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin yaxın qohumlarının, Ermənistanın mülki əhaliyə qarşı hərbi təxribatı nəticəsində əlil olmuş şəxslərin, habelə qadınlara, 60 yaşına çatmış şəxslərin, cinayət törədən yetkinlik yaşına çatmayanların və digər şəxslərin cəzadan və ya cinayət məsuliyyətiindən azad edilmələri nəzərdə tutulur.

Sənədə görə, böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayət, habelə ehtiyatsızlıqdan cinayət törətdiklərinə görə azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş bir sıra şəxslər cəzadan azad ediləcəklər və ya cəzalarının çəkilməmiş hissəsi azaldılacaq.

Azərbaycan Prezidentinin Milli Məclisə təqdim etdiyi amnistiya aktının tətbiqi edildicəyi şəxslərin, o cümlədən azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcək məhkumların sayına görə ən böyük amnistiya olacağı ehtimal edilir. Belə ki, amnistiya aktının ümumilikdə 20 mindən çox şəxsə şamil ediləcəyi gözlənilir.

Bunlardan 5 mindən çox məhkumun azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcəyi, həmin cəzaya məhkum olunmuş 3 mindən artıq şəxsin cəzasının azaldılacağı, 7 mindən çox məhkumun azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasından, 4 minə yaxın məhkumun azadlıqdan məhrumetmə ilə bağlı olmayan digər cəzalardan və ya şərti tətbiqi edilmiş cəzalardan, habelə mindən çox şəxsin cinayət məsuliyyətindən azad ediləcəyi proqnozlaşdırılır.

❑ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"



Azərbaycan və Ermənistan səfirləri nələrdən danışdı?

Azərbaycan və Ermənistan səfirləri Xəzər İbrahim və Narek Mkrtçyanın iştirak etdiyi "Beynəlxalq Sülh və Rifah üçün Tramp Marşrutu" (TRIPP) təşəbbüsünün müzakirəsi keçirilib.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatasının (USACC) bəyanatında bildirilir.

ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatası tərəfindən təşkil edilən tədbirdə Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkmənistan və Özbəkistanın Vaşinqtondakı səfirləri, eləcə də ABŞ hökumətinin yüksək vəzifəli rəsmiləri və biznes nümayəndələri iştirak ediblər. Qapalı qapılar arxasında keçirilən müzakirə zamanı tərəflər TRIPP təşəbbüsünün regional əlaqənin gücləndirilməsində və Orta dəhliz boyunca ABŞ-nin davamlı iqtisadi mövcudluğunun yaradılmasındakı rolunu müzakirə ediblər.

ABŞ Dövlət Departamentinin Beynəlxalq Sülhməramlı Əməliyyatlar Ofisinin direktoru və Beynəlxalq Sülh üzrə Xüsusi Elçi Vinay Çavla bildirib: "Avqust ayında Azərbaycan və Ermənistan arasında ABŞ administrasiyasının dəstəyi ilə imzalanan sülh müqaviləsi tarixi bir irəliləyişdir. TRIPP bu sülhün davamlılığını təmin etmək, tranzit marşrutunu rifah mühərrikinə çevirmək üçün bir yoldur".

O, həmçinin vurğuladı ki, bu vizyonun reallaşması üçün Amerika şirkətləri və kapitalı vacibdir və ABŞ administrasiyası onların danışıqlar masasında iştirakını təmin etmək istəyir.

Xəzər İbrahim qeyd edib ki, bu ilin avqust ayında Vaşinqtonda keçirilən liderlərin sammiti regional sülh prosesinin irəliləməsinə tarixi rol oynayıb. Azərbaycan səfiri həmçinin Orta dəhlizin əsas komponenti kimi TRIPP layihəsinin uğurunun təmin edilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Son zamanlar Şərqi Avropa ölkələrində, xüsusilə Bolqarıstan və Slovakiyada yaşanan siyasi böhranlar Avropa İttifaqının daxili birliliyinə və bunun nəticəsi olaraq vahid xarici siyasət yürütmək qabiliyyətinə ciddi təsir göstərir. Ekspertlər hesab edirlər ki, Aİ-nin xarici siyasət mexanizmi konsensus prinsipinə əsaslandığı üçün üzv ölkələrdə hökumət böhranları, siyasi qeyri-stabil mühit və daxili prioritetlərin dəyişməsi Brüsselin çəvik və prinsiplial qərarlar qəbul etməsinə çətinləşdirir. "Reuters" agentliyinin təhlillərində də qeyd olunduğu kimi, son aylarda Aİ daxilində Ukrayna müharibəsi, Rusiya ilə münasibətlər və enerji təhlükəsizliyi məsələlərində dərin fikir ayrılıqları yaranıb və bu, blokun geosiyasi aktor kimi vahid mövqedən çıxış etməsini zəiflədir.

Şərqi Avropadakı siyasi qeyri-sabitlik Aİ-ni xarici gündəmdən daha çox daxili problemlərə yönəlməyə məcbur edir. Bolqarıstanda hökumətin istefası və uzunmüddətli etirazlar, Slovakiyada isə enerji siyasəti və Ukrayna məsələsi ətrafında yaranmış gərginliklər Aİ daxilində dəyərlər, təhlükə-

sizlik və milli maraqlar arasında balans daha da mürəkkəbləşdirir. Nəticədə Brüssel xarici siyasətdə daha ehtiyatlı, kompromisli və bəzən də gecikmiş qərarlar qəbul etməyə üstünlük verir. Aİ-nin Rusiyanın dondurulmuş aktivlərindən istifadə kimi strateji qərarlarda belə konsensus əldə edə bil-

məməsi bu zəifliyin açıq göstəricisidir.

Bu proseslər Aİ-nin Cənubi Qafqaz siyasətinə də birbaşa təsir göstərir. Region Aİ üçün strateji baxımdan əhəmiyyətli olsa da, Şərqi Avropa və Ukrayna ətrafında yaranan gərginliklər fonunda Cənubi Qafqaz məsələləri tez-tez ikinci plana keçir. Bu isə Aİ-nin regionda daha fəal diplomatik təşəbbüslər irəli sürmək, vahid mövqə formalaşdırmaq və uzunmüddətli strategiya qurmaq imkanlarını məhdudlaşdırır. Xüsusilə Azərbaycanla bağlı məsələlərdə Aİ daxilində fərqli yanaşmalar yaranır - bir tərəfdən enerji təhlükəsizliyi və pragmatik əməkdaşlıq, digər tərəfdən isə siyasi və normativ yanaşmalar daha da kəskinləşir.

Şərqi Avropadakı siyasi böhranlar Aİ-nin vahid xarici siyasət yürütmək qabiliyyətini zəiflədir və bu, Cənubi Qafqazda, o cümlədən Azərbaycanla bağlı qərarların ya gecikməsinə, ya da kompromis xarakteri daşımasına səbəb olur. Belə şəraitdə Aİ-nin region siyasətində ümumi strategiyadan da-

ha çox, ayrı-ayrı üzv dövlətlərin ikitərəfli təşəbbüslərinin önə çıxması ehtimalı artır. Bu isə Azərbaycan üçün həm risklər, həm də ikitərəfli əməkdaşlıq baxımından yeni imkanlar yaradır.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov Musavat.com-a şərhində bildirib ki, Şərqi Avropa ölkələri Brüsseli ciddi tənqid edirlər. Onun sözlərinə görə, bunun geosiyasi səbəbləri var: "Bəzi dövlətlər geostrateji baxımdan elə bir mövqedə yerləşirlər ki, həm enerji, həm də nəqliyyat resursları mütləq bu ölkələrə çatmalıdır. Xüsusilə Rusiyanın enerji imkanlarından asılı vəziyyətdə olan ölkələr var. Bu, geosiyasi reallıqdır. Belə olan halda bu dövlətlərin rəhbərliyi Avropa mərkəzçi siyasi elitani açıq şəkildə tənqid edir. Bu da Avropa daxilində "avroskeptizmi" daha da gücləndirən amildir. Tənqidçi ruh və sosial bərabərliyə çağırış edən qüvvələr daha da artır. Təxminən 10-20 il öncə Avropada solçu hərəkatının daha da güclən-

məsinin şahidi olmuşuq. Bu gün Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda nəinki solçular, radikal sağçı mühafizəkar dəstələr daha da çoxalır. Bu da hazırkı siyasi davranışlar sistemi ilə bağlıdır".

İ.Hüseynov vurğulayıb ki, Aİ-nin Cənubi Qafqaza və buradan Mərkəzi Asiyaya çıxmaq niyyəti var: "Aİ-nin "Global Gateway" layihəsi həm də regionumuzu Avropanın qapıları kimi nəzərdən keçirir. Şərqi və Qərbi arasında bağlana Cənubi Qafqaz geostrateji imkan kimi seçilib. Təsəffü deyil ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə

Aİ Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin nizamlanmasında əsas geosiyasi aktor kimi çıxış edirdi. Avropa Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə dəfələrlə görüşlər keçirilib. Ədalət naminə demək lazımdır ki, bu görüşlərin əksəriyyəti konstruktiv məcrada keçib. Bu baxımdan Avropa daxilində bu gün gedən proseslər dolayısıyla Azərbaycanın siyasi vizyonuna təsirsiz ötüşmür. Azərbaycan Avropada gedən prosesləri diqqətlə izləyir. Avropa ilə qurulan dialoqda, təmaslarda bu və ya digər formada bizim üçün sabitlik və təhlükəsizlik məsələsi ön plana çıxır. Azərbaycan nəinki Avropa ilə, bütün geosiyasi mərkəzlərlə qurduğu təmaslarda öz milli maraqlarına söykənir. Avropanın özü də monolit deyil. Avropa Komissiyası Azərbaycanı enerji təhlükəsizliyi baxımından strateji tərəfdaş hesab edir, Avropa Parlamentində Azərbaycan əleyhinə qərəzli dinləmələri, çağırışları, hətta qəbul edilən sənədləri görürük. Buna görə də Avropanın çoxçeşlidli siyasi bürokratiyasında, siyasi taktikalarda qurulmasında Azərbaycan əlbəttə ki, manevr imkanlarını əlində saxlamalıdır".

□ **Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"**

Bakı Qərblə münasibətlərdə manevr imkanlarını saxlayır



Türkiyədən yeni Zəngəzur açıqlaması



Cevdet Yılmaz

Naxçıvan üzərindən planlaşdırdığımız enerji dəhlizini tezliklə həyata keçirərək enerji müttəfiqliyimizi möhkəmləndirməliyik.

Musavat.com-un xəbərinə görə, bunu Türkiyə vitse-prezidenti Cevdet Yılmaz Azərbaycanla Türkiyə arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Hökumətlərarası Komissiyaanın 12-ci iclasında bildirib.

Cevdet Yılmaz deyib ki, Azərbaycan və Türkiyənin Bakı-Tiflis-Ceyhan neft və Bakı-Tiflis-Ərzurum qaz kəməri layihələri ilə atdığı təməllər bu gün TANAP ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin siqortası halına gəlib: "Ancaq vizionumuz, sadəcə, boru kəmərləri ilə neft və qaz daşımaqla məhdudlaşa bilməz. Bizlər Xəzərin resurslarını Qərbdə çatdıran bir tranzit ölkəsi deyilik, enerjinin idarə edildiyi, enerji təhlükəsizliyinin təmin edildiyi strateji mərkəzlərdir. Bu aspektdə enerji sahəsində əməkdaşlığımızı bərpa olunan enerji mənbələrini də əhatə edəcək şəkildə çeşitləndirməli, Naxçıvan üzərindən planlaşdırdığımız enerji dəhlizini tezliklə həyata keçirərək enerji müttəfiqliyimizi möhkəmləndirməliyik".

Paşinyan-Qaregin müharibəsində Bakı faktoru

"AzadlıqRadiosu" Ermənistan baş nazir Nikol Paşinyanla Erməni Apostol Kilsəsinin rəhbəri katolikos II Qaregin arasında qarşıdurmanın səbəblərini araşdırıb.

Publika.az xəbər verir ki, radio Ermənistanın müstəqillik qazanmasından sonra kilsə və dövlət arasında ən ciddi qarşıdurmanın yaşandığını qeyd edir.

Bildirilir ki, qarşıdurma həbslər, ictimai ittihamlar və erməni kimliyi, ölkənin idarəetmə sistemi, konstitusiyaya hörmətsizlik kimi məsələlər üzərində davam edir.

"Kilsə və dövlət arasındakı münəqişə Ermənistan üçün həssas bir vaxtda - seçkilərin yaxınlaşdığı dövrdə baş verir.



Bu qarşıdurma gələn ilin iyun ayında keçiriləcək parlament seçkilərində Ermənistanın siyasi mənzərəsini və diasporla münasibətlərini dəyişə bilər. Hökuməti tənqid edənlər bildirir ki, ru-

hanilərin həbsi və kilsə ilə bağlı araşdırmalar konstitusiyaya ziddir. Digər həssas məsələ Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsidir. İki ölkə liderləri avqust ayında sülh müqavi-

ləsinin layihəsini paraflayıb, lakin yekun müqavilə rəsmi olaraq imzalanmayıb. Kilsənin sülhə qarşı olduğu haqda deyilənlər qarşıdurmada bu amilə də diqqət çəkir", - radio bildirir.

Putindən MDB ölkələrinə ilginç çağırış



“Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) üzv ölkələri tarixi, xüsusən də İkinci Dünya müharibəsini saxtalaşdırmaq cəhdlərinə qarşı birgə çalışmalıdırlar”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Rusiya Prezidenti Vladimir Putin MDB-nin qeyri-rəsmi sammitində çıxışı zamanı bildirib.

“Ortaq tariximizin xatirəsini qorumaq və onun saxtalaşdırılmasının qarşısını almaq üçün birgə səylərimizi davam etdirməliyik. Gənclərin İkinci Dünya müharibəsində saysız-hesabsız qurbanlar bahasına qələbə qazanan atalarımızın, babalarımızın və ulu babalarımızın qəhrəmanlıqları haqqında məlumatlı olmaları üçün əlimizdən gələni etməliyik”, - Rusiya lideri qeyd edib.

Putin deyib ki, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) üzv ölkələri dünya nizamına yaşamlarında yekdildir. Onlar BMT-nin dünyada mərkəzi rol oynadığı bir vaxtda ədalətin tərəfdarıdır.

“Birlik üzvlərinin əsas qlobal və regional məsələlərdə oxşar və ya üst-üstə düşən yanaşmalara riayət etməsi, şübhəsiz ki, vacibdir”, - Rusiya lideri deyib. Putin vurğulayıb ki, bütün MDB dövlətləri BMT-nin mərkəzi rol oynadığı beynəlxalq hüququn ümumi qəbul edilmiş prinsiplərinə əsaslanan ədalətli dünya nizamının formalaşmasını yekdilliklə dəstəkləyir.

Xəbər verildiyi kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 21-də Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində keçirilmiş Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının iclasında iştirak etməyib. Prezident Administrasiyasından AZƏRTAC-a bildirilib ki, Azərbaycan Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv olmadığına görə Prezident İlham Əliyev Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının dekabrın 21-də keçirilmiş iclasında iştirak etməyib.

Dövlət başçısı MDB dövlət başçılarının Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən qeyri-rəsmi zirvə görüşündə isə iş qrafikinə görə iştirak edə bilməyəcək.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikası üzv dövlət kimi MDB-nin rəsmi zirvə görüşlərində mütəmadi olaraq iştirak edir və MDB çərçivəsində əməkdaşlığa, o cümlədən üzv dövlətlərlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına mühüm əhəmiyyət verir.

Prezident İlham Əliyev bu il oktyabrın 9-10-da Tacikistanın Düşənbə şəhərində keçirilmiş MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edib. İclas çərçivəsində istər ikitərəfli, istərsə də çoxtərəfli müstəvidə keçirilmiş görüşlər səmərəli olub. Qeyd edək ki, Kreml İlham Əliyevin MDB sammitində iştirak etməməsi ilə bağlı açıqlama yayıb.

Rusiya Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sıx qrafik səbəbindən Sankt-Peterburqda keçiriləcək MDB ölkələri liderlərinin qeyri-rəsmi görüşündə iştirak etməməsini anlayışla qarşılayır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi

lərək cəzalandırılması, nə də siyasi-hüquqi məsuliyyətin açıq şəkildə qəbul edilməsi istiqamətində real addımlar atmayıb. Rusiya prezidentinin Düşənbədə verdiyi vədlərin icra olunmaması isə bu məsələnin artıq texniki və ya istintaq xarakterli deyil, siyasi etimad böhranına çevrildiyini göstərir. Hadisənin ildönümünə bir neçə gün qalmış bu fonda Azərbaycan Prezidentinin məhz Rusiyada keçirilən toplantılara qatılmaması xüsusi rəmzi mənə daşıyır.



Prezidentin Rusiyaya getməməsinin səbəbi

Kreml Bakının qərarını anlayışla qarşıladı; **deputat:** “Münasibətlərdə həllini tapmamış ciddi problem var”

Burada diqqət çəkən əsas məqam ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Prezidenti MDB platformasından imtina etmir. İlham Əliyevin MDB-nin Düşənbədə keçirilmiş zirvə görüşündə iştirakı bunu açıq şəkildə sübut edir. Deməli, problem MDB institutu və ya çoxtərəfli regional dialoqla bağlı deyil. Problem zirvə görüşlərinin məhz Rusiya ərazisində keçirilməsi və bu ölkənin Azərbaycan üçün fundamental əhəmiyyət daşıyan bir məsələdə məsuliyyətsiz mövqe tutması ilə bağlıdır. Bu yanaşma diplomatik dildə selektiv iştirak siyasəti kimi xarakterizə olunur və açıq mesaj verir ki, hüquqi-siyasi məsuliyyət qəbul edilmədiyi, real addımlar atılmadığı halda, münasibətlərin problemsiz olduğu görüntüsü yaradılmayacaq.

Prezidentin iştirakdan imtinası Moskva üçün iki istiqamətdə siyasi siqnal anlamı daşıyır. Birincisi, Bakı açıq bəyanatlarla ritorikani sərtləşdirmədən, real siyasi davranış vasitəsilə narazılığını ifadə edir. Bu, Azərbaycanın xarici siyasətində davamlı olaraq müşahidə edilən ölçülü-biçili və pragmatik diplomatiyanın tərkib hissəsidir. İkincisi, bu yanaşma regional balansın qorunmasına xidmət edir. Yeni Azərbaycan nə açıq qarşıdurma yolunu seçir, nə də baş verənləri susqunluqla qəbul edir.

Bu qərar eyni zamanda gələcəyə yönəlik strateji xəbərdarlıq kimi də dəyərləndirilə bilər. Əgər AZAL təyyarəsi ilə bağlı məsələ hüquqi və siyasi müstəvidə ədalətli şəkildə həllini tapmasa, verilmiş vədlər yerinə yetirilməməsi və məsuliyyə

yət açıq şəkildə qəbul olunmasa, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində yüksək səviyyəli siyasi təmasların intensivliyinin azalması qaçılmaz olacaq.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin Rusiyada keçirilən zirvə toplantılarında iştirakdan imtinası nə təsədüfi, nə də sırf texniki qərarıdır. Bu, Azərbaycanın milli maraqlarına toxunan həssas və ciddi bir məsələdə Moskvanın məsuliyyətsiz davranışına verilən ölçülü, düşünülmüş və prinsipli siyasi reaksiyadır”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bütün bunlarla bağlı öz Facebook profilində diqqətçəkən status paylaşılıb: “Rusiya Prezidenti Vladimir Putin oktyabrın 9-da Düşənbədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə ötən ilin dekabr ayında təyyarə qəzasında ölənlərin ailələrinə və yaralananlara kompensasiya ödəniləcəyini vəd etmişdi. Kreml sahibinin həmin görüşdəki cümləsi beləydi: “Rusiya tərəfindən kompensasiya üzrə hər şey ediləcək və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcək”. Putin söylədiklərinin heç birini yerinə yetirmədi, nə kompensasiya ödənilmədi, nə də vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət verildi. Bundan başqa, Qazaxıstan təyyarə qəzası ilə bağlı yaratdığı komissiya yekun hesabatını da açıqlamayıb. Halbuki bütün faktlar ilk gündən belli idi. Bunlar varkən, Kreml Rusiyada azərbaycanlıların formalaşdırdığı diaspor təşkilatlarını nəzarətə götürməyə və özünə loyal şəxsləri diaspora rəhbərliyinə təyin etməyə başladı. Belə vəziyyətdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sankt-Peterburqda işinə başlayan MDB dövlət baş-

çılarının qeyri-rəsmi zirvə toplantısına qatılması ehtimalı az idi”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya generalları təşvişdə



Cəbhə xəttində yerləşməyən Moskva şəhərində Rusiya Silahlı Qüvvələrinin general-leytenantı Fənil Sarvarovun əyləşdiyi avtomobilin bomba yerləşdirilməklə partaldılması və generalın həyatını itirməsi Rusiyanın yüksək rütbəli zabitlərində qorxu, vahimə yaradacaq.

Bu barədə Azərbaycan Hərbi Polisinin sabiq rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov Musavat.com-a bildirib. O qeyd edib ki, belə hadisələr Rusiya generalları və yüksək rütbəli zabitlər arasında real qorxu və gərginlik yaradır. General Sarvarovun ölümü ilə nəticələnən hadisə də şübhəsiz ki, qorxu mühitini bir qədər artıracaq:

“Şübhəsiz ki, qorxu açıq şəkildə etiraf olunmur və sistem daxilində təhlükəsizlik sərtləşdirilməsi ilə kompensasiya edilməyə çalışılır. Ancaq qorxu, vahimə, hər addımda təhlükə düşüncəsi ən azından bir müddət aradan qalxmır. Generalın şəhər ortasında partladılması Rusiya ordusunun generalitetindəki “toxunulmazlıq” mifini dağıdır. Rusiya ordusunda generalları uzun müddət özlərini arxa cəbhədə, təhlükəsiz zonada hiss edirdilər. Bundan sonra isə heç kimin tam təhlükəsizliyinə təminat olmadığı fikri onların beynində özünə yer edəcək. Bu hadisədən sonra generalları şəxsi mühafizəyə, yaxın çevrələrində, hətta öz tabeliyində olanlara belə şübhə ilə yanaşmağa başlayacaqlar. Bu isə komanda birliyinə zərər verəcək, generalları döyüş bölgəsinə getməkdən çəkindirəcək. Onlar hesab edəcəklər ki, paytaxtda avtomobilləri partladılırsa, həyatlarına təminat yoxdursa, Ukrayna ilə cəbhə xəttində həyatlarına hər saniyə risk qaçılmazdır”.

Qeyd edək ki, Rusiya istintaq orqanları general Sarvarovun ölümü ilə nəticələnən partlayışı hədəfli sui-qəsd kimi qiymətləndirir və hücumun Ukrayna xüsusi xidmət orqanları ilə əlaqəli ola biləcəyini iddia edir.



Bakı revansistləri yasa boğdu

Deyir “dost başa baxar, düşmən ayağa”. Əlbəttə ki, ermənidən, Ermənistandan bizə hələ uzun müddət, bəlkə də heç vaxt dost çıxmayacaq - öz günahları üzündən təbii ki. Amma barı düşmənçilik eləməsinlər.

Minlərlə şəhidi və qazisi hesabına öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini bərpa edən Azərbaycan məhz ikinci, pragmatik yolu seçib: Ermənistanı maksimum qısa zamanda zərərsiz, heç vaxt müharibə mənbəyi olmayacaq və “əl-ayağa dolşmayacaq, beynəlxalq hüquqa, təməl qonşuluq prinsiplərinə riayət edəcək normal, məsuliyyətli ölkəyə çevirmək. Zor ya xoş.

Xoşluqla olsa lap yaxşı. Ən əvvəl elə hay toplumunun özü üçün. Təəssüf ki, “dinc varianta” ümid elə böyük deyil. Çünki “miatsum” virusu, Türkcə heyvani nifrət bunların canından tam çıxmayıb, terror yuvası erməni kilsəsinə və quldur-başkəsənlərə, uşaq qatillərinə rəğbət erməni cəmiyyətində hələ də yüksək olaraq qalır. Unutmayaq, indinin özündə Ermənistan on illərdir qəhrəmanlaşdırılan terrorçulara (Qaregin Njde, “Nemesis” kompleksi və s.) qoyulmuş abidələrin qoruğu kimi dir...

Azərbaycanın hədəfi son dərəcə aydın, səmimi və bəşəri: bir daha bölgədə müharibə, qırğınlar olmasın, ermənilər daxil, region xalqları dinc-yanaşı, sülh və əməkdaşlıq içində yaşasın, bir-biri ilə ticarət ələsin, bu fonda xarici güclərin, özəlliklə Rusiyanın bölgəyə bəd niyyətlə müdaxilə imkanları minimuma ensin.

Sülh müqaviləsi imzalanmadan qonşu ölkəyə Azərbaycan üzərindən tranzit yolunun açılmasında, ardınca Bakı benzininin İrəvana göndərilməsində əsas mesaj bu. Bu, həm də Azərbaycanın qalib tərəf kimi böyüklüyündən, regionun aparıcı dövləti olaraq tarixi məsuliyyətindən qaynaqlanır...

Buna da şəkk-şübhə yox ki, belə bir xoşməramlı niyyətə ən böyük əngəl erməni radikal-revansistlər və yuxarıda vurğulandığı kimi, xalqları bir-birinə qırdırmaqla öz çirkin planlarını reallaşdırmağa çalışan xarici güclərdir. Bu da “isti” fakt.

“Azərbaycan benzini bizim üçün milli rüsvayçılıqdır. Bir neçə il qabaq ermənilərin bütöv bir nəslini məhv edən, hərbi əsirlərimiz üçün ömürlük həbs cəzası tələb edən, artsaxdakı erməni şəhər və kəndlərini dağıdan və yaxın gələcəkdə Sevanı “Göyçə”yə çevirməyi və 300 000 azərbaycanlını ölkəmizə “deportasiya” etməyi planlaşdıran bir ölkədən benzin almağı necə təəssvür etmək olar?”

Bu avantürüst sözlərin müəllifi revansist-ekspert Vaqə Ovannisyanıdır.

Ovannisyan davamında görün nə çərənəyir: “Azərbaycan benzini əsl referendum məsələsidir: biz cəmiyyət olaraq mü-təşəkkil şəkildə buna “Yox” deyə bilirikmi, yoxsa artıq bir varlıq kimi mövcud deyilik və hər şeyi qəbul etməyə məcbur ediliblər? Bunu indi etməsək, sabah bizə hər şeyi zorla qəbul etdirə bilərlər. Azərbaycan benzinindən imtina vətəndaş mövqeyi və milli ləyaqətin nümayişi olmalıdır”...

Birincisi, əli silahlı “ermənilərin bütöv bir nəsl”inin Azərbaycanın qanuni ərazisində nə ölümü vardı ki, Qarabağ da onlara məzar olsun? İkincisi, Bakıda məhkəməsi gedənlərin mələk yox, canı olduqları istintaqsız-zadsız da bəlli. Onlar mütləq layiqli cəzalarına çatdırılacaq ki, Ovannisyan çaplı şərfəslərə də əbədi dərs olsun!

Üçüncüsü, Qarabağda şəhər və kəndləri yerlə-yeksan edən, digər bəşəri cinayətlər törədən millətin adı bütün dünyaya çoxdan məlum. “N” qədər foto-video sübutlar, canlı şahidlər var. Öz mənfur adınızı utranmazcasına bizə qoymayın! Dördüncüsü, Göyçə nə vaxt “Sevan” olub, az qala məktəbliyə də məlum. Get heç olmasa, çar Rusiyanın son xeritələrinə bax. O Rusiya ki, Qafqazda sizə qondarma dövlət qurub. Haqq eləmədiyiniz halda.

Nəhayət, öz yurd yerlərindən vəhşicəsinə qovulmuş soydaşlarımızın qayıdış hüququ nə vaxtdan bəd planların təzahürü olub?..

Sonra. Bu yaramaz revansist erməniləri Azərbaycan benzinindən imtinaya çağırır. İmtina ediləcəkmiki?

Bir şey yəqindir ki, Ovannisyanın təklifinə hay verənlərin sayı ölkədə ümumən sülh və konstitusiyaya dəyişikliyi əleyhdarlarının faizindən çox olmayacaq. Nə qədər olacaq? Təxminən 57%. Az öncə “Gallup”un keçirdiyi sorğu əhalinin məhz bu qədrinin Ermənistan konstitusiyasını dəyişdirməyə qarşı olduğunu üzə çıxarmışdı. Yeni söhbət əslində referendum və seçkilər öncəsi növbəti testdən, lakmus kağızından gedir.

Məsələ də ondadır ki, nəticə qonşularımız üçün son dərəcə unikal bir şans yaranıb. Erməni xalqının xilas da SOCAR benzinini deyil, ovannisyanları boykot etməkəndən keçir. Bizdən xəbərdarlıq etmək...

□ **Z.SƏFƏROĞLU**

Xəbər verildiyi kimi, dekabrın 19-da Azərbaycanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması üzrə Strateji İşçi Qrupunun onlayn formatda tam tərkibdə ilk iclası keçirilib. ABŞ-nin Azərbaycandakı səfirliyinin sosial şəbəkə hesabında iclas barədə məlumat paylaşıb.

“Vaşinqtonda ABŞ və Azərbaycan hökumətlərinin yüksək vəzifəli nümayəndələri Prezident Trampın 8 avqust tarixində keçirilmiş tarixi Sülh Sammitində imzalanmış Anlaşma Memorandumunun icrasına başlamaq məqsədilə ölkələrimizin ikitərəfli işçi qrupunun ilk iclası çərçivəsində bir araya gəldilər. Bu görüş zamanı biz regional bağlantı və ticarətin gücləndirilməsi, süni intellekt və rəqəmsal infrastruktur da daxil olmaqla iqtisadi investisiyalar, eləcə də təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu çərçivəsində birgə fəaliyyətləri müzakirə etdik. ABŞ Prezident Trampın sülh və rifah baxışını irəli aparmaq və Cənubi Qafqazın zəngin iqtisadi potensialını reallaşdırmaq üçün dəyərli strateji tərəfdaşımız Azərbaycanla əməkdaşlığı səbirsizliklə gözləyir”, - deyərək səfirliyin məlumatında qeyd olunub.

Qeyd edək ki, Tramp Cənubi Qafqazda məhz Azərbaycanı özünün strateji tərəfdaşı seçərək keçmiş administrasiyanın yanlış siyasətini düzəltməyə çalışır. Azərbaycan və ABŞ arasında münasibətlər 1990-cı illərin əvvəllərindən başlayaraq müxtəlif mərhələlərdən keçib. Lakin 2025-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda imzalanan Anlaşma Memorandumu

dumu ikitərəfli münasibətlərdə strateji tərəfdaşlıq dövrünü açıb. Azərbaycan-ABŞ strateji tərəfdaşlığı aşağıdakı üç istiqaməti əhatə edir:

- Enerji, ticarət və tranzitin də daxil olduğu regional bağ-

periodik xarakter daşıyır və post-Tramp dövründə yenidən münasibətlər qurub çağını yasa bilər? Səfirliyin yaydığı məlumatdan irəli gələrək sual yaranır: ABŞ Azərbaycanın zəngin iqtisadi potensialından

Hərbi-siyasi müttəfiqlikdən danışımaq üçün isə hələ tezdir. Bakı-Vaşinqton xətti emosional yaxınlaşma yox, rəşional maraqlar üzərində qurulub. Bu da onu qısaömürlü deyil, amma tam müttəfiqlikdən fərqli, praq-

Bakı və Vaşinqton tarixi anlaşma ərəfəsində

Strateji tərəfdaşlıq strateji müttəfiqliyə çevriləcək?



lantılar;

- Süni intellekt və rəqəmsal infrastrukturun da daxil olduğu iqtisadi sərmayə;

- Müdafiə sahəsində satış, terrorizmə qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlığın da daxil olduğu təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq.

Bakı ilə Vaşinqton arasında inkişaf edən bu dinamika strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksələ bilərmə, yoxsa yalnız

necə yararlanmağı nəzərdə tutur?

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ABŞ artıq başa düşür ki, Azərbaycanla əlaqələri zəiflətmək regionu Rusiya-ya və ya digər güclərə açmaq deməkdir: “Bu isə Vaşinqtonun strateji maraqlarına ziddir. Ona görə də yaxın dövrdə strateji tərəfdaşlıq dərinləşəcək.

matik strateji tərəfdaşlıq modelinə çevirir.

Azərbaycanın zəngin iqtisadi potensialından ABŞ-nin necə yararlanmağı nəzərdə tutduğuna gəlincə, burada bir neçə istiqamət mövcuddur. Qarşıda ABŞ-nin TRIP yolu adlandırdığı Zəngəzur dəhlizinin açılması dayanır ki, bu dəhlizin gətirəcəyi iqtisadi ddividentlər barədə kifayət qədər danışmaq mümkündür”.

Deputat hesab edir ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərin “qurub çağına” girə biləcəyi ehtimalı bu gün yoxdur: “Amma post-Tramp dövründə hansı siyasi qüvvənin hakimiyyətdə olmasından asılı olaraq ritorik soyuma, təmasların zəifləməsi, Kongres xəttindən təzyiqlər mümkündür. Trampın zamanında isə bunlar gözlənilən deyil. Əksinə, münasibətlər get-gedə daha da yüksələn xətt üzrə inkişaf edir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan benzinini alan erməni oliqarx kimdir?

Uzun illərdən sonra Azərbaycanla Ermənistan arasında neft məhsulları sahəsində ilk kommersiya əməliyyatı həyata keçirildi. Dekabrın 18-də SOCAR tərəfindən istehsal edilmiş 1220 ton Aİ-95 markalı 22 vaqon benzin Gürcüstan ərazisi vasitəsilə Ermənistanla yola salındı. Bakıdakı Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda istehsal olunmuş 1 220 ton Aİ-95 markalı benzin ixracatı edildi. Yük həcmi 22 dəmir yolu sisterninə bərabərdir.

Neft məhsulunun alıcısı Ermənistanın “Mega Trade” şirkətidir. Ermənistan mediasının məlumatına görə, Azərbaycandan gətirilən benzin ölkə daxilində “Ran Oil” yanacaq-doldurma məntəqələri şəbəkəsi vasitəsilə satışa çıxarılacaq.

Modern.az-ın məlumatına görə, Azərbaycan benzininin satışa çıxarılacağı “Ran Oil” Ermənistanla fəaliyyət göstərən iri yanacaq-doldurma məntəqələri şəbəkəsidir. Şirkət 2021-ci ildən etibarən “SIL Concern” holdinginə daxildir və İrəvanda və iri şəhərlərdə, Gümrü, Abovyan, Vanadzor və Armarvir daxil olmaqla, 24 saat fəaliyyət göstərən geniş yanacaq-doldurma məntəqələri şəbəkəsinə malikdir.

“Ran Oil” in sahibi kimi tanınan iş adamı Xaçatur Sukiassyan həm də aktiv siyasi fiqurdur. 1961-ci il sentyabrın 15-də İrəvanda anadan olan Sukiassyan 1994-cü ilə qədər dövlət or-



Xaçatur Sukiassyan

qanlarında çalışıb, sonradan əsas fəaliyyətini hələ 1987-ci ildə yaradılmış ailə biznesinə həsr edib. O, Ermənistan parlamenti

mentinə müxtəlif illərdə üç dəfə müstəqil namizəd kimi, 2021-ci ildə isə hakim “Mülki Müqavilə” Partiyasının üzvü kimi deputat seçilib. Sukiassyan parlamentdə maliyyə, büdcə və iqtisadi məsələlər üzrə komitələrdə çalışıb, sahibkarlıq və bazar münasibətləri ilə bağlı qanun təşəbbüsləri ilə çıxış edib.

Sukiassyan eyni zamanda “SIL Group” holdinginin təsisçisidir və uzun illər Ermənistanın sənaye, maliyyə və ticarət sektorlarında böyük paya malik biznes strukturlarını birləşdirən fiqur kimi tanınır. Hazırda onun biznes strukturlarında 8 min insan çalışır. Onun ailəsi ölkənin aparıcı banklarından biri olan “ARMECONOMBANK”da da

nəzarət paketinə sahibdir. Ermənistanla Sukiassyan daha çox “Qrzo” ləqəbi ilə tanınır.

Azərbaycan benzininin idxalını həyata keçirən “Mega Trade” şirkəti də iş adamına məxsusdur. Ermənistanla ticarət və enerji məhsullarının idxalı sahəsində fəaliyyət göstərən şirkət Sukiassyanın daha bir biznes strukturu - “Ran Oil” şəbəkəsi ilə birgə fəaliyyət göstərir və yanacaq tədarükü üzrə əsas tərəfdaşlardan biri olduğu qeyd edilir.

Məhz bu şirkət vasitəsilə Bakıdan gətirilən Aİ-95 markalı benzin “Ran Oil” şəbəkəsinə sənaye, maliyyə və ticarət sektorlarında böyük paya malik biznes strukturlarını birləşdirən fiqur kimi tanınır. Hazırda onun biznes strukturlarında 8 min insan çalışır. Onun ailəsi ölkənin aparıcı banklarından biri olan “ARMECONOMBANK”da da

“Mega Trade” şirkəti açıqlamasında bildirir ki, Azərbaycan yanacağının idxalı Ermənistan bazarında benzinin qiymətinin aşağı düşməsinə imkan verə bilər. Şirkət vurğulayır ki, bu addım alternativ tədarük marşrutunun işə salınmasına, bazanın şəxələndirilməsinə və rəqəbat mühitinin güclənməsinə xidmət edir.

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə Ermənistan təxminən 520 min ton benzin və dizel yanacağı idxal edib, əsas tədarükçü isə Rusiya olub. Mütəxəssislərin fikrincə, nəqliyyat xərcələrinin daha aşağı olması və keyfiyyət amili Azərbaycan benzininin Ermənistan bazarında rəqəbat qabiliyyətini artırma bilər. Ermənistanlı analitiklər bu addımı eyni zamanda ölkənin Rusiyadan enerji asılılığını azaltmaq baxımından mühüm fürsət kimi qiymətləndirirlər.

Ötən həftə “Konstitusiya və Suverenlik İli” münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında qərar layihəsi parlamentdə müzakirə edildi və yekdilliklə dəstəkləndi. Prezidentin təşəbbüsü ilə hazırlanmış, artıq icrasına başlanılan, 20 minə yaxın şəxsə şamil edilən, minlərlə ailəni sevindirən amnistiya aktı sözsüz ki, təqdirə layiqdir, dövlət başçısının humanizm siyasəti ictimaiyyət tərəfindən dəstəklənir. Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədri, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin sədri müavini, deputat Qüdrət Həsənzadə ilə müsahibəmizdə əvvəlcə bu barədə danışdıq. Digər aktual mövzularla bağlı da suallarımız oldu.

- Qüdrət bəy, siz ən çox amnistiya ilə bağlı çağırışlar edən millət vəkili olduğunuz olmusunuz. Elə sonuncu dəfə Prezidentin amnistiya təşəbbüsündən bir neçə gün əvvəl bu barədə təklif vermişdiniz. Bu, öncədən aldığımız informasiya idi, yoxsa sadəcə intuisiya? Ümumilikdə çoxsaylı insanları əhatə edən amnistiya təşəbbüsünü necə dəyərləndirirsiniz?

- Mən il ərzində bu məsələni bir neçə dəfə qaldırmışdım və ilin sonunda da göürdüm ki, mətbuatda bu istiqamətdə müəyyən yazılar gedir, elə sizin qəzetdə də... Fikirləşdim ki, növbəti dəfə əvvəlki təşəbbüsləri xatırlatmağa dəyər. Yazı dərc olunan sonra müəyyən dostlar təsdiq etdilər ki, islah əmək müəssisələrində həqiqətən böyük sıxlıq var, dustaqlar döşəmədə yatırlar. Hər yüz min nəfərə düşən məhbus sayı Qərbi Avropa ölkələri ilə müqayisədə bizdə 4-5 dəfə çoxdur. Ona görə də amnistiya aktının olma ehtimalı çox böyükdür. Amnistiya təşəbbüsü ilə çıxış etdiyim bütün zamanlarda həbs olunanların siyasi motivlərin olduğu iddia edilən şəxslərin də böyük əksəriyyətinə amnistiyanın şamil olunmasını təklif edirdim. Ümumiyyətlə, bizdə amnistiyanın tətbiqinin məhdudlaşdırılması haqqında 1994-cü ildə qanun qəbul olunub. Orada bir neçə hal nəzərdə tutulub ki, kimlərə amnistiya aktı tətbiq oluna bilməz. Düşünürəm qanunla qadağan olunan şəxslər və ömürlük azadlıqdan məhrum edilənlər istisna olmaqla, amnistiya aktı digərlərinə şamil oluna bilər. Amnistiya indiki kimi, maddələr üzrə yox, cinayətlərin təsnifatına əsasən tətbiq olunmalıdır. Maddələr üzrə amnistiya tətbiq olunduqda hökumətin imkanı var ki, azadlığa buraxmaq istəmədiyi istənilən məhbusun ittiham olunduğu maddəni amnistiyanın tətbiq olunmadığı maddələr siyahısına salsın. Belə yanaşmadan isə eyni maddələrlə ittiham olunmuş digər məhkumlar da əziyyət çəkir.

"Kimin Mehdiyevlə cinayət əlaqəsi olubsa..." - deputatdan şok açıqlamalar

Qüdrət Həsənzadə: "Əli Kərimli ilə yollarımız 2001-ci ildən ayrılıb, o vaxt mənə dedi ki..."



İstəyirəm bunu sizin də köməyinizlə cəmiyyətə və müvafiq vəzifəli şəxslərə aşılaraq ki, amnistiya tətbiq olunarkən məhkumların aldığı cəzanın müddəti əsas götürülməlidir. Çünki cəza təyin olunarkən cinayətin xarakteri, ictimai təhlükəliliyi, cinayətkarın şəxsiyyəti nəzərə alınır.

- Gələcəkdə qanunvericiliyimizdə daha hansı dəyişikliklərin olması istərdiniz?

- Azərbaycan cəmiyyətinin bir müzakirə də açmaq lazımdır ki, yüngül tərkibli marixuanadan istifadə dekiriminnallaşdırılmalıdır. İndi Amerika Birləşmiş Ştatları da marixuanadan istifadəni leqallaşdırmağa hazırlaşır. Avropa ölkələrinin çoxunda bu, leqallaşdırılıb. İkincisi, əgər şəxs şəxsi istehlak üçün narкотик vasitə alıbsa - satış məqsədi yoxdursa, bunu artıq istintaq orqanı sübut etməlidir - o zaman qanunvericilikdən şəxsi istehlak norması çıxarılmalıdır.

- Siz dəfələrlə məhkəmə-hüquq islahatlarının aparılmasını təklif etmişiniz. Bu gün də həmin təklif qüvvəsindədirmi?

- Bəli, məhkəmə-hüquq islahatlarının aparılmasına böyük ehtiyac var. Andlı iclasçılar institutu tətbiq olunmalıdır. Məsələn, Rusiyada, Yekaterinburqdakı bizim diaspor rəhbərinin məhkəməsi Andlı iclasçılarının iştirakı ilə keçiriləcək. Azərbaycanda da bu institut mərhum prezident Heydər Əliyevin dövründə, 2000-ci ildə bizim qanunvericiliyə, Cinayət Prosessual

Məcəlləyə daxil edilmişdi. Ancaq onun tətbiqinə başlanmadan, 2009-cu ildə Cinayət Prosessual Məcəllədən çıxartdıq. Andlı iclasçılar İnstitutu yaradılmalıdır, hansısa təqsirləndirilən şəxs istəyirsə ki, vətəndaşların iştirakı ilə onun işinə baxılsın, onun təqsirliliyini hakimlər yox, vətəndaşlar müəyyən edərsin, onun belə bir hüququ olmalıdır, istəyir mülki işlərdə, istəyir cinayət işlərində. Bu, həm də vətəndaşların məhkəmə sistemində olan etimadını xeyli dərəcədə artırıb olar, mülkiyyət toxunulmazlığını təmin edər, insanlar ölkəyə investisiya qoymağa çəkinməzlər. İnanırlar ki, andlı iclasçılar vasitəsilə öz mülkiyyətlərini, əmlaklarını qoruya biləcəklər və s.

- Ölkədə səs-küylü həbslər də həyata keçirildi və istintaq davam etdirilir. Söhbət ölkəyə xəyanət kimi çox ağır ittiham ətrafında başlayan proseslərdən gedir. Ramiz Mehdiyev və ətrafı ilə bağlı gedişat, Əli Kərimlinin həbsi, Abbas Abbasovun axtarışa verilməsi ilə bağlı proseslərin sonrakı mərhələsindən nələri gözləyirsiniz?

- Baxıram, son günlər hansısa cinayət hadisələri ilə bağlı ictimaiyyətə məlumatlar verilir ki, hansısa cinayətkar tutuldu, ölkəyə gətirildi, hansısa cinayətin üstü açıldı və s. Amma bu qədər ağır dövlət cinayətlərdə kimlərsə ittiham olunur, hələ də dövlət qurumları, hakim partiya bununla bağlı heç bir açıqlama verməyib. Mətbuata ötürülən məlumatlar nə dərəcədə doğru

dur, bunu müəyyənləşdirmək də, sözün doğrusu, xeyli çətinidir. Dünyanın hər yerində belə ağır cinayətlər olanda dərhal istintaq orqanı tərəfindən ictimaiyyətə məlumat verilir. Odur ki, bu barədə danışmaq bir az çətinidir. Hər halda, istintaq orqanının qəbul etdiyi qərarları şübhə altına almağa bizim əsasımız yoxdur. Ümid edirəm ki, obyektiv araşdırma aparılacaq. Bu, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini cəlb etmiş cinayət hadisəsidir. Ona görə də proseslərin sonunu gözləyək. Çoxları bu hadisədən şəxsi haqq-hesab çəkmək, başqa maraqlar üçün istifadə edir. Kimin kimdənə xoşu gəlmirsə, deyir, sən filan vaxt kiminləsə görüşmüşsən, kiminsə haqqında xoş söz demisən. Qaralama, şantaj xarakterli kampaniya da aparılır. Bunlar xoşagəlməz hallardır və cəmiyyətdəki mənəvi mühiti dağıdır. İstintaq orqanına imkan vermək lazımdır ki, öz işini görsün. Kimin Mehdiyevlə cinayət əlaqəsi olubsa, bunu istintaq orqanı müəyyənləşdirəcək. Dövlət hakimiyyətində yüksək vəzifə tutan Mehdiyevə salam verib, haqqında xoş söz deyənə haradan bilərdilər ki, bu, cinayətkardır, yaxud gələcəkdə dövlətə cinayət törədəcək, xəyanət edəcək? Prezident kimisə nazir təyin edir, yüksək mənəb, hörmət sahibi olur, sonra o adam gedib cinayət törədir, Prezidentə xəyanət edir. Prezident bunu bilsəydi, elə əvvəldən onu təyin etməzdi. İndi demək ki, sən nazir olanda, administra-

siyanın rəhbəri olanda niyə buna salam vermisən, bu, doğru yanaşma deyil.

- Sizcə, Ramiz Mehdiyevlə bağlı həbs-qətimkan tədbiri seçilə bilərmi?

- O adamın 80-dən artıq yaşı var. O vaxt da mən dedim ki, yəqin istintaq orqanı onu yaşına görə həbs etməyib.

- Abbas Abbasov da axtarışa verilib. Rusiyanın onu Azərbaycana təhvil verib-verməyəcəyi mövzusu da müzakirə predmetidir. Sizin gözləntiniz necədir?

- Bir söz deyə bilmərəm. Rusiya əvvəllər Rəhim Qaziyevi, Sürət Hüseynovu verib. Ona görə də dövlət maraqları hər şeydən üstündür. İndidən kimse deyə bilməz ki, Azərbaycan tərəfi tələb eləsə, Rusiya onu verəcək, ya verməyəcək. Hər şey dövlətlərarası danışıqlardan və dövlətlərin maraqlarından asılıdır. Dövlətlərarası münasibətlərdə hər şeyi dövlət maraqları həll edir. Elə insanlar arasında münasibətlərdə də... İnsanları da, dövlətləri də maraqları birləşdirir, ayırır, bunu normal qəbul etmək lazımdır.

- Tələbə yoldaşınız Əli Kərimli ilə uzun illər bir təşkilatda təmsil olunmusunuz. Təcridxanaya "sovqat" göndərmək fikriniz yoxdur ki?

- Əli ilə bizim yollarımız 2001-ci ildən ayrılıb. O zaman artıq onun bir çox qərarları mənim üçün çox anlaşılmaz idi. 2000-ci ildə AXCP-nin müdafiə etdiyi yeddi nəfər parlamentə deputat seçilmişdi, mən də MSK-nın katibi idim. O, başqa müxalifət partiyaları ilə birlikdə bəyanat imzaladı ki, AXCP-dən seçilən deputatlar parlamentə getməyəcək. O zaman mən buna açıq formada kəskin etiraz etdim və münasibətlərimizdə etimadsızlıq yarandı. Noyabrın 19-na Müsavat Partiyası mitinq təyin etmişdi. O, mitinqə çox insanın toplaşmadığını görüb, parlamentə getdi. Əslində ona tapşırılmışdı ki, o mitinqə qədər şünlənmişdi ki, o mitinqə qədər getmə! Mənim daxili inamım bunu deyirdi. Sonra da eyni qaydada tapşırıq verildi ki, get! O da getdi, oturdu parlamentdə. 2001-ci ildə, Ki-Uest danışıqlarında Floridada Azərbaycana böyük təzyiqlər var idi. İndi Ukraynaya olan təzyiqlər səviyyəsində onda

bizə təzyiq var idi ki, biz Qarabağda referendum keçirilməsinə razılıq verək və s. O zaman biz mitinq təyin etmişdik ki, xalqımız Qarabağın itirilməsi ilə barışmayacaq. Sonra ABŞ səfiri ayrı-ayrılıqda onu, İsa Qəmbəri və Etibar Məmmədovu görüşə dəvət etdi, Kərimli də görüşdən qayıdıb mitinqi təxirə saldı. Soruşdum ki, sən niyə belə edirsən? Dedi səfir məni dedi ki, - inanmıram səfir o cür ifadə işlədə - qoyun bunu Heydər Əliyevin əli ilə təmizləyək, siz gəlin, rahat oturun. Söhbət Qarabağdan gedirdi. Çox təəssüf ki, AXCP Rəyasət Heyətinin üzvlərinin əksəriyyəti o dövrdə onu dəstəklədi. Kərimli qərarını bununla əsaslandırdı ki, mitinqə çox insan çıxarda bilməyəcəyik, beynəlxalq birlik görəcək ki, baxın, Qarabağla bağlı mitinq keçirirlər, amma cəmi 500 adam çıxır. Mən də dedim ki, amma tarixdə qalacaq ki, Azərbaycanda heç olmasa 500 kişi tapılıb ki, etiraz eləsin. O vaxtdan demək olar ki, bizim münasibətlərimiz korlandı.

- Həbsinə münasibətiniz necədir?

- Əlbəttə, o həbs olunduqda mən bir partiya sədrinin həbsindən təəssüf hissi keçirdiyimi mətbuatda bəyan etdim. Hesab edirəm ki, Milli Şuranı yaradanda o, tam başa düşürdü və başa düşməmək, sadəcə olaraq, mümkün deyildi ki, Rüstəm İbrahimbəyov hara, bunlar hara? Komfort bir həyat sürən kinorejissor birdən-birə, 2012-ci ilə qədər ölkədə baş verənlərə bir dəfə də olsun reaksiya verməyən, guya 2012-ci ilə qədər vəziyyət yaxşı idi, birdən-birə 2012-ci ildə hər şey pisləşdi. İbrahimbəyov Rusiya mətbuatında kəskin tənqidi çıxış etdi və sonra bura gəldi, Ziyallılar Forumu yaratdı, bunun dalınca da Milli Şura. Bunu başa düşməmək üçün sən gərək son dərəcə naşı bir adam olasan, ümumiyyətlə, siyasətlə məşğul olmayan bir adam olasan. Tutaq ki, özü başa düşməyib. Mətbuatı qaldırıb baxın, həmin dövrdə şəxsən mənim yüzlərlə mü sahibəm var ki, bu Rusiyanın bir oyunudur, siz buna getməyin, siz bununla xəyanət yolu tutursunuz, dövlətə çox böyük ziyan vurmuş olursunuz. O dövrdə onlardan alət kimi istifadə etdilər.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"



Rus ordusuna qoşulan azərbaycanlılar haqqında çirkin həqiqət

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Ukrayna savaşında Putinin işləri çətinləşdikcə aqressiyası da artır, gözü qarşısını görmür. Kim gəldi tutub cəbhəyə basırlar, orada isə ukrainalılar bu muzdlu axmaqları dronlarla cücü kimi dənəyirlər. Çox təəssüf ki, həmin “rus ordusunun” tərkibində xeyli azərbaycanlı da var. Artıq Rusiya tərəfdən vuruşan və ölən, itkin düşən azərbaycanlıların sayını itirmişik. Günəşırı hansısa rayonumuza şimaldan meyit gətirilir. Belə getsə, Donbasda ölən azərbaycanlıların sayı Qarabağın azad olunması uğrunda şəhid olan azərbaycanlıların sayını ötüb keçəcəkdir.

Niyə Azərbaycan hökuməti buna qarşı hansısa tədbir görmür? Ən azı Rusiyaya XİN xətti ilə “bizimkiləri cəbhəyə basmayın” xəbərdarlıqlı nota verilməliydi. Harada görünüb əmək miqrantını muzdlu döyüşçü kimi “işlədəsən”?

Əgər orada ölən azərbaycanlılar Rusiya vətəndaşdırsa, nə üçün meyitləri sonra Azərbaycana gətirilib, burada dəfn edilir? Sanki yaxşı bir iş görübmüşlər kimi, hələ onlar üçün ağlaşırsınız. Halbuki başqa dövlətin ərazisinin işğalında, şəhərlərinin dağıdılmasında, uşaqların ölümündə iştirak edən muzdlu qatillərdən heç bir fərqləri yoxdur.

Maraqlıdır ki, oxşar əməlləri Suriyada, İraqda İŞİD-ə, Əfqanıstanda, Pakistanda “Əl-Qaidə”yə qoşulanlar törəndə dövlət ən sərt tədbirlərə əl atır. Bizim Cinayət Məcəlləsində də xaricdə hansısa muzdlu olmaq, hərbi qruplaşmaların tərkibinə qoşulmaq məsuliyyət yaradır. Ancaq nədənsə bu maddə Rusiya ordusunda döyüşən azərbaycanlılara tətbiq edilmir. Niyə, görəsən?

Müqayisə belkə bir az şişirtmə kimi görünəcək, hazırda məhkəmələrimizdə Azərbaycan ərazisində terror qruplaşmaları, qanunsuz silahlı dəstələr yarananların istintaqı gedir. Haqlı olaraq onlara ağır cəzalar istənilir. Bəs görəsən, niyə oxşar hərəkətləri Ukraynanın beynəlxalq qanunlarla tanınan ərazilərinə, sərhədlərinə qarşı törədən azərbaycanlılara da tətbiq etmirik?

Xarkova “zet” işarəsi altında hücum keçən azərbaycanlı Mamedin Bərdəyə bomba atan Arak Arutyunyanndan çoxmu fərqi var? Ya da qarşı şey olandan sonra “artsax” aşiqinə dönmüş Ruben Vardanyandan?

İkili standart lazım deyil. Həm Rusiyaya, həm də orada işğalçılara qoşulan həmyerlilərimizə ciddi xəbərdarlıq mesajı verilməlidir. Dövlətlə yanaşı, cəmiyyətin də belələrinə münasibəti açıq, kəskin qoyulmalıdır. Məsələn, Ukrayna torpaqlarının işğalında ölənlərin meyitlərini qəbul etməməliyə. Bura muzdlular qəbiristanlığı deyil, uğrunda igid insanların həlak olduğu müqəddəs torpaqlardır.

Əlbəttə, başa düşürəm, kasıbcılıq şəraitində patriotizm çətinidir. O adamlar yaxşı həyat üzündən çöllərə, Sibir şaxtasına, Putinin əlinə düşməyiblər. Təzəlikcə Ağdamda 2 qardaşı 12 manata görə bıçaqlamışdılar. Hətta hansısa məktəbli 20 qəpiyin qurbanı olmuşdu. Ancaq yoxsulluq cinayətə, xüsusilə də başqasının torpaqlarında günahsız insanları öldürməyə haqq qazandırır bil-məz.

Sonda balaca boş yerimiz qalıb, onu da Çin müdrik-lərindən birinin rəvayəti ilə dolduraq:

“Bir nəfər həqiqət axtarmağa yollanır. Az gedir, üz gedir, xeyli axtarandan sonra üfunətli, iyrenc bir əraziyə çatır. Görür burada uçur komada həddindən artıq çirkin bədheybət oturub. Bədheybət deyir ki, mən Həqiqətam. Adam dilxor olur: “Ey Həqiqət, insanlar məndən sənə necə olduğunu soruşacaqlar, bəs mən necə deyim ki, sən bu qədər çirkinsən?” Həqiqət deyir: “Get, onlara yalan söylə”.

AZAL-a məxsus sərnişin təyyarəsinin Qroznı səmasında vurulmasının bir ilinin tamamına iki gün qalır. Dekabrın 25-də mülki təyyarəmizdə həlak olanların anım günüdür.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin ötən ay Düşənbədə prezident İlham Əliyevə vəd verib ki, cinayəti törədənlər cəzasını alacaq, zərərçəkənlərə təzminat ödəniləcək. Amma hələ ki Moskvanın “tükü tərənmir” və belə görünür ki, məsələ uzadılır. Bəzi təhlilçilərin proqnozu isə işin gələn ilə qədər qalacağıdır.

“Azərbaycan Düşənbədə Rusiyadan 2024-cü ilin dekabrında AZAL aviashirkətinin Qroznı üzərində vurulan təyyarəsi ilə bağlı suallarına cavab alıb”.

Bunu dekabrın əvvəlində Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev bildirib. H.Hacıyev qeyd edib ki, hadisədən dərhal sonra “müəyyən anlaşılmazlıq” və “emosiyalar” yaranıb, lakin Bakının narahatlıqları Düşənbədə müzakirə edilib. “Azərbaycan Rusiyadan AZAL aviashirkətinin vurulan təyyarəsinə görə rəsmi olaraq üzr istənilməsinə, hərtərəfli araşdırmanın aparılmasına, günahkarların məsuliyyətə cəlb edilməsinə və kompensasiya ödənilməsinə gözləyirdi. Hazırda biz anlaşılmazlıqlar səhifəsini çevirmişik və iki ölkə arasında normal qonşuluq münasibətlərini davam etdirəcəyik”, - o əlavə edib.

Məlumatla görə, təyyarəyə atəş açan döyüş ekipajına Dmitri Sergeyeviç Paladıçuk rəhbərlik edib. O, “Pantsir-S” zenit-raket-artilleriya kompleksinin 274 sayılı döyüş maşınının baş hesablayıcısıdır. Paladıçuk 14-cü ordunun mobil ehtiyat qüvvələrinə daxil olan 80-ci zenit-raket alayının 1-ci divizionunda xidmət edir (hərbi hissə №75564). Minval Politika-nın məlumatına əsasən, məhz onun idarə etdiyi ekipaj 25 dekabr 2024-cü il tarixində AZAL təyyarəsinə ölümcül zərbə endirib.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 21-də Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən MDB sammitinə getmədi. Analitiklərin fikrincə, Rusiya liderinin verdiyi vədi icra etməsinə uzatması dövlət başçısının bu səfərə gəlməsinin səbəblərindən biridir.

Bəs Rusiya qatili və ortaqlarını niyə məsuliyyətə cəlb etmir? Putin sözünü tutmaya bilermi, yoxsa Azərbaycan bu məsələdə bir qədər də gözləmə mövqeyi tutmalıdır?

Deputat Elşad Musayev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiya lideri Azərbaycan Prezidenti ilə üz-üzə söhbətində obyektiv araşdırma aparılacağını və təzminat



Anım həftəsi başladı, kritik iki gün - təyyarəmizi vuran həbsə salınacaq?

Rusiya istintaqın gedişini süni şəkildə uzadır və Kreml liderinin verdiyi vədlərin icrası gecikir; Bakı-Moskva münasibətlərində yeni böhran gözləntisi

ödəniləcəyini bildiribse, deməli, bundan yayınması özü üçün hörmətsizlik olar:

“Bir dövlətin başçısı söz veribse, onu yerinə yetirməlidir. Ondan əvvəl də Pekində mətbuat konfransında bildirmişdi ki, Azərbaycanla münasibətlərdə problemlər yaranıb, amma həllini tapacaq. Həmin çıxışdan sonra Düşənbədə görüş oldu və hamıda artıq əminlik yarandı ki, Putin vədinə əsasən, məhz onun idarə etdiyi ekipaj 25 dekabr 2024-cü il tarixində AZAL təyyarəsinə ölümcül zərbə endirib.

E.Musayev qeyd etdi ki, Rusiya 2026-cı ildə Azərbaycanla münasibətlərin normal davam etməsinə istəyirsə, ilin sonuna yaxın əlaqələri yaxşılaşdırmaq addımlar atmalıdır.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənzadə bildirdi ki, Rusiyadan cinayəti törədən hərbiçilər istintaqa cəlb olunmalıdır. Onun sözlərinə görə, bu günə qədər istintaqdan heç bir hərəkətilik yoxdur və təyyarənin vurulmasında günahı olanlar məsuliyyətə cəlb olunmayıb: “Ona görə də Rusiya İstintaq Komitəsi artıq

rəsmi məlumat yaymalıdır. Üstəlik, əvvəldən də bildirilmişdi ki, ilin sonu rəsmi nəticələr elan olunacaq. Lakin biz Rusiya İstintaq Komitəsindən hələ də cavab görmürük. O deməkdir ki, Rusiya prosesi uzatmağa çalışır”.

Hüquq müdafiəçisi qeyd etdi ki, Rusiyanın davranışı Azərbaycanla münasibətlərdə olan problemləri dərinləşdirə bilər: “Rusiya müharibədən iki gün əvvəl Azərbaycanla strateji müttəfiqliyə dair sənəd imzalayıb. Moskva bəyannaməsində götürülən öhdəliklər var. Amma Rusiya müttəfiqliyə yaraşmayan siyasət yürüdü və tutduğu mövqə nə dostluğa, nə qonşuluğa uyğundur. Bu da Rusiyanın özünü müştəbeh aparmasından irəli gəlir. İstənilən halda, Azərbaycan dövləti öz vətəndaşlarının hüquqları uğrunda sona qədər tələblərini səsləndirməkdə davam edəcək”.

Qeyd edək ki, Varşava (1929) və Monreal Konvensiyaları sərnişinin ölümü və ya xəsarət alması hallarında daşıyıcının (həmçinin üçüncü şəxslərin) maliyyə məsuliyyətini müəyyən edir. Monreal Konvensiyasını 140 dövlət, o cümlədən Azərbaycan və Rusiya ratifikasiya edib. Monreal Konvensiyası inflyasiyadan asılı olaraq zərərin məbləğini indeksləşdirməyə imkan ve-

rir. Monreal Konvensiyasına əsasən, indi ölüm halında təxminən 190 min dollar, yaralanma və xəsarət olarsa, 167 min dollar məbləğində kompensasiya verilir. Kompensasiya ödənilərkən daxili və beynəlxalq uçuşlar arasında fərq var. Məsələn, Rusiyada daxili uçuşlar zamanı bir sərnişinin ölümü halında təxminən 2 milyon rubl məbləğində kompensasiya müəyyən edilib.

Mülki aviasiya tarixində ən böyük təzminatı isə illər sonra Livianın o vaxtkı lideri Müəmmər Qəddafi ödəyib. O, 15 il sonra etiraf edib ki, 1988-ci ilin dekabrında “Boeing 747”-nin göyertəsində baş verən partlayış (270 nəfər həlak olmuşdu) Liviya kəşfiyyat xidmətləri tərəfindən terror hücumu olub. Bu qəzanın qurbanlarının hər birinin ailəsinə 10 milyon dollar verilib.

“Azərbaycan Hava Yolları”na məxsus “Embraer E190” təyyarəsinin qiyməti vəziyyətdən, uçuş saatlarının sayından, texniki xüsusiyyətlərindən asılı olaraq 15 milyon dollardan 45 milyon dollara qədər ola bilər. Yəni bu məbləğ Rusiyanın Ukrayna müharibəsində istifadə etdiyi raketlərin bir neçəsinin toplam qiyməti qədərdir...

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ-nin Bakıya səfir təyinatı ləngiyir - səbəb

Yenə ermənipərəstlər mane olur?



“ABŞ Cənubi Qafqazın potensialını reallaşdırmaq üçün Azərbaycanla əməkdaşlığı səbirsizliklə gözləyir”.

Bu barədə ABŞ səfirliyinin ABŞ və Azərbaycan arasında ikitərəfli işçi qrupunun ilk görüşünə dair məlumatında qeyd edilib.

“Dekabrın 19-da ABŞ və Azərbaycan hökumətlərinin yüksək vəzifəli nümayəndələri Prezident Trampın 8 avqust tarixində keçirilmiş tarixi Sülh Sammitində imzalanmış Anlaşma Memorandumunun icrasına başlamaq məqsədilə ölkələrimizin ikitərəfli işçi qrupunun ilk

iclası çərçivəsində bir araya gəldilər. Bu görüş zamanı biz regional bağlantı və ticarətin gücləndirilməsi, süni intellekt və rəqəmsal infrastruktur da daxil olmaqla, iqtisadi investisiyalar, eləcə də təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu çərçivəsində birgə fəaliyyətləri müzakirə etdik. ABŞ prezident Trampın sülh və rifah baxışını irəli aparmaq və Cənubi Qafqazın zəngin iqtisadi potensialını reallaşdırmaq üçün dəyərli strateji tərəfdaşımız Azərbaycanla əməkdaşlığı səbirsizliklə gözləyir”, - məlumatda bildirilib.

Bu fakt iki ölkə arasında əlaqələrin Donald Tramp dönəmində həqiqətən yüksəlişdə olduğunu bir daha sübut edir. Ancaq maraqlıdır ki, Bakıda səfirin yeri az qala bir ildir boşdur (sonuncu səfir Mark Libbi bu ilin yanvarında xəstəlik səbəbi ilə ölkəmizi tərk edib).

Bəs yeni elçinin təyinatı niyə gecikir və daha nə qədər uzana bilər?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, ABŞ Azərbaycanın Cənubi Qafqazda rolunu yüksək qiymətləndirir: “Həmçinin Azər-

baycanın Avropa üçün enerji təhlükəsizliyində oynadığı rol, global təhlükəsizliyə verdiyi töhfə şübhəsiz ki, yüksək dəyərləndirilir. Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra isə ABŞ-Azərbaycan münasibətləri yeni mərhələyə qədəm qoyub. Xüsusilə 8 avqust Vaşinqton razılaşmaları və Ağ Evdə əldə olunan tarixi anlaşmalar bunu deməyə əsas verir. Lakin maraqlıdır ki, ABŞ-nin Azərbaycanda səfir yeri hələ də boşdur. Rəsmi tədbirlərdə səfirliyin müvəqqəti işlər vəkili səfirin funksiyalarını yerinə yetirir. Amma çox yaxşı olardı ki, ABŞ Azərbaycanda fəvqəladə və səlahiyyətli səfir qismində təmsil olunsun”.

Ekspertin sözlərinə görə, əvvəlki dövrləri xatırlasaq deyə bilərik ki, ABŞ Konqresində ermənipərəst dairələrin fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan üçün məqbul və razılaşdırılmış xüsusi elçi kimi göndərilən şəxslərin müzakirəsi zamanı bir sıra problemlər yaranırdı: “Biz bunu uzun illər ərzində görmüşük, Frenk Pelloni, Adam Şif kimi ermənipərəst qüvvələr daim Azərbaycana təyin olunan səfirin təyinatına mane olmaq üçün ən müxtəlif maneələr yaradırdılar. Bu gün isə hesab edirəm ki, belə bir maneə olmamalıdır. Konqresdə çoxluq onsuz da Respublikaçılar tərəfdədir. Amma ortada dediyim maneələr olmasa da, təəssüflər olsun ki, səfir təyinatı hələ də reallaşmayıb. Ümid edirəm ki, yaxın vaxtlarda bu məsələ öz həllini tapacaq. Bizə ABŞ ilə əlaqələrin qurulması strateji əhəmiyyət kəsb edir. TRIPP marşrutu da daxil olmaqla, bir sıra regional layihələrin icrasında ABŞ-nin siyasi dəstəyinə ehtiyac var”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

qoruyacağı və milli təhlükəsizlik strategiyasını hansı istiqamətdə gücləndirəcəyi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Mövzu ilə bağlı Yaxın Şərq məsələləri üzrə siyasi şərhçi Kənan Rövşənoğlu “Yeni Müsavat”-a danışdı: “İran rəhbərləri 12 günlük müharibədən sonra dəfələrlə elan edir ki, İsrail İrana hücumu hazırlaşır, buna görə də qabaqlayıcı tədbirlər görülür. Yeni silah, hava hücumundan müdafiə sistemləri, təyyarələr alır, bu istiqamətdə bir sıra işlər görülüb. İsrail hakimiyyəti də İrana hücum etməyə hazırlaşdığını açıq şəkildə deyir. Yeni hər iki tərəf bu toqquşmaya hazırlaşır. Ancaq müharibə başlatmaq təkcə Netanyahu'nun iradəsindən asılı deyil, əgər olsaydı, yəqin ki, çoxdan başlatmışdı. İsrailin İrana hücum etməsi üçün ən azı ABŞ-nin hərbi dəstəyi və ya belə demək olarsa, icazəsi lazımdır. Xüsusilə də iyun ayında baş verən müharibə göstərdi ki, ABŞ olmasa İsrail İranla təkbaşına bacara bilməz. Buna görə də İsrailin İrana hücum etməsi üçün ABŞ-nin razılığına ehtiyac var. ABŞ, konkret olaraq, prezident Tramp isə hələlik bu icazəni vermir. Ancaq mümkündür ki, Netanyahu ABŞ prezidentini inandırmağa çalışacaq. Və bu ehtimal mümkündür. Əgər olarsa, İsrail İrana yenidən hücum edə bilər. Bu hücum ən çox Netanyahu'nun ehtiyacı var. Lakin ümumilikdə indi Yaxın Şərqdə yeni müharibə heç kəmə lazım deyil”.

□ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”



Vitse-spiker: “Ermənistan ona görə neft göndərdik ki...”

Milli Məclisin sədr müavini Ziyafət Əsgərov Teleqraf-ın suallarına cavablandırır.

Onunla müsahibəni təqdim edirik:

- Ziyafət müəllim, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müstəvisində atılan addımların prosesin irəli aparılması istiqamətində əhəmiyyətini necə dəyərləndirirsiniz?

- Əslində sülhlə bağlı Azərbaycan tərəfinin ortaya qoyduğu realıq mövcuddur. Sözsüz ki, sülh sazişinin paraflanması və digər amillər məhz Azərbaycanın təşəbbüsü ilə baş tutan məsələlərdir. Rəsmi Bakı məhz bu addımları ilə sülhün bərqərar olmasında maraqlı olduğunu nümayiş etdirir. Bir müddət öncə Azərbaycan öz ərazisindən Ermənistanı taxılın göndərilməsinə razılıq verdi. Bugünlərdə isə Azərbaycan tərəfindən neft məhsulları Ermənistanı göndərildi. Bütün bunların gələcək əməkdaşlığın konturları hesab edilir. Rəsmi Bakı bunda maraqlıdır. Nəhayət, Ermənistan tərəfi bunu anlamalı, başa düşməlidir.

- Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında əldə edilən razılaşmaların sülh prosesinə təsiri necə ola bilər?

- Bu yaxınlarda Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında imzalanan “sənəddə” əksini tapan məsələlərə heç də birmənalı olaraq yanaşmaq olmaz. Çünki bu “sənəddə” Avropa İttifaqının hiyləgər mövqeyi özünü göstərdi. Sözsüz ki, bu heç də birtərəfli qaydada ortaya çıxan məsələ deyil. Çünki bu “sənədə” Ermənistan tərəfi də imza atıb. Bütün hallarda bu yolverilməz bir hal idi. Əslində bununla Azərbaycanın sülhlə bağlı səmimi mövqeyinə Ermənistan və Avropa İttifaqı öz “yanaşmasını” ortaya qoyub.

- Həmin “sənəddə” əksini tapan məqamlar nədən ibarət idi?

- Ermənistanın bu “sənəddə” əksini tapan məsələlərə öz mövqeyini ifadə etməsi başa düşülən deyil. Baş nazir Nikol Paşinyan Qarabağı Azərbaycan torpağı kimi tanıdığını bəyan edib. Artıq Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi paraflanıb. Amma Ermənistanla Avropa İttifaqı arasında imzalanan “sənəddə” “Qarabağ erməniləri” adlı ifadə əksini tapır. Bu nə deməkdir? Hansı Qarabağ ermənilərindən söhbət gedə bilər? Paşinyan da dəfələrlə etiraf edib ki, ermənilər oradan 2023-cü ilin sentyabrından sonra könüllü şəkildə çıxıb. Üç yüz min azərbaycanlının isə vaxtilə indiki Ermənistandan hansı vəziyyətdə qovulduqları isə hər kəsə məlumdur. Əgər Avropa İttifaqı səmimidirsə, qərbi azərbaycanlıların zorla deportasiyası məsələsinə də öz hesabatlarında qeyd etməli idi.

- İrəvanla Aİ-nin istinad etməyə çalışdığı sənədlər hansılardır?

- Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müstəvisində əldə edilən razılaşmaya görə hər iki tərəf qarşılıqlı iddialardan imtina edir. Bu məsələ beynəlxalq məhkəmələrdə olan iddialara da şamil edilir. Amma Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında imzalanan sənəddə bu mövzunun əks olunması tamamilə əsassızdır. Ona görə də Ermənistan sözün həqiqi mənasında sülhdə maraqlıdırsa, bunu əməldə göstərməlidir. Necə ki, Azərbaycan bunu edir, Ermənistan da eyni yanaşmanı ortaya qoymalıdır. Sözsüz ki, Azərbaycanın sülhlə bağlı mövqeyi tam aydındır.

İran-İsrail müharibəsi qapıda? - Bakı üçün növbəti sınaq

Netanyahu cənub qonşumuza yeni hücum hazırlığı görür - Cənubi Qafqazı gözləyən təhlükə

Xəbər verildiyi kimi, İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu dekabrın 29-da ABŞ-də Prezident Donald Trampa görüşərək İrana qarşı mümkün təkrar hərbi zərbələrin endirilməsi məsələsini müzakirə edəcək.

Məlumatlı mənbələrin bildirdiyinə görə, bu görüş zamanı Netanyahu Tehranın sürətlə genişlənən raket proqramı, eləcə də İsrail, region ölkələri və ABŞ üçün ciddi təhlükə kimi qiymətləndirilən İranın nüvə obyektlərinin bərpası ilə bağlı topladığı sübutları Amerika tərəfinə təqdim etməyi planlaşdırır. İsrail rəsmiləri hesab edir ki, İranın son illər həyata keçirdiyi texnoloji və hərbi modernləşmə bölgədə strateji balans dəyişmək gücünə malikdir.

Qeyd edək ki, daha əvvəl İsrailin xarici kəşfiyyat xidməti “Mossad”ın rəhbəri David Barnea da açıq şəkildə İranı nüvə silahı yaratmaq istiqamətində fəaliyyətini davam etdirməkdə ittiham etmişdi. Onun sözlərinə görə, Tehran beynəlxalq nəzarət mexanizmlərindən yayınaraq gizli şəkildə nüvə potensialını artırmağa çalışır. İran tərəfi isə ənənəvi mövqeyinə sadıq qalaraq bu ittihamları qətiyyətlə rədd



edir və nüvə proqramının yalnız dinc məqsədlər daşdığını bəyan edir. Bununla belə, Qərb və İsrail kəşfiyyat dairələri Tehranın bəyanatlarına etimad göstərmir və real təhlükə ehtimalının getdikcə artdığını vurğulayır.

Bütün bu fon isə regional və global miqyasda ciddi suallar doğurur: ikinci İran-İsrail müharibəsi nə dərəcədə realdır? Əgər hərbi qarşıdurma yenidən alovlansa, bu dəfə tərəflərdən hansı daha yaxşı hazırlanıb və üstünlük əldə edə bilər? Son illərdə İsrailin hava hücumundan müdafiə sistemlərini gücləndirməsi, ABŞ ilə hərbi əməkdaşlığı dərinləşdirməsi, İranın isə raket

və pilotsuz uçuş aparatları sahəsində ciddi irəliləyişlər əldə etməsi mümkün müharibənin daha genişmiqyaslı və dağıdıcı ola biləcəyini göstərir.

Eyni zamanda belə bir qarşıdurmanın Cənubi Qafqaz üçün, xüsusilə də Azərbaycan üçün hansı risklər yarada biləcəyi də diqqət mərkəzindədir. İranla həmsərhəd olan Azərbaycan üçün regional sabitliyin pozulması, təhlükəsizlik çağırışlarının artması və mümkün geosiyasi təzyiqlər real təhlükə mənbəyi kimi dəyərləndirilir. Bu baxımdan Bakının mümkün ssenarilərə qarşı hansı önleyici addımları atacağı, diplomatik balansını necə

Əvvelər paytaxtın mənzil bazarında geniş yayılmış daxili kreditlə satış mexanizmi son illər demək olar ki, arxa plana keçib. Bir vaxtlar bir çox mənzil-tikinti kooperativləri (MTK) 4-5 illik, bəzən isə faizsiz daxili ödəniş şərtləri ilə alıcılara mənzil təklif edirdisə, hazırda bu cür imkanlara nadir hallarda rast gəlinir. Bazarın əsas satış modeli getdikcə bank ipotekası və uzunmüddətli kreditlər üzərində qurulur.

Ekspertlərin fikrincə, daxili kreditlə satışların azalmasının əsas səbəblərindən biri Bakıda yeni tikililərin həcminin əvvəlki illərlə müqayisədə nisbətən azalmasıdır. Tikinti sahəsində tempin zəifləməsi MTK-ların maliyyə imkanlarını da məhdudlaşdırıb. Nəticədə şirkətlər uzunmüddətli və riskli daxili kredit modellərindən imtina edərək, daha təhlükəsiz satış üsullarına üstünlük verməyə başlayıblar. Bu proses mənzil bazarında tələbin də zəifləməsi ilə müşayiət olunur.

Ekspertlər hesab edirlər ki, tikinti sektorunda yenidən canlanma yaranacağı və MTK-ların maliyyə döviyyəsi artacağı təqdirdə daxili kredit imkanları bərpa oluna bilər. Bu isə xüsusilə orta gəlirli vətəndaşlar üçün mənzil almağı daha əlçatan edər və bazarda tələbi artırar.

Digər tərəfdən, paytaxtda mənzil tikintisinin tam dayandığını demək də doğru olmaz. Bakı şəhərinin demək olar ki, bütün ərazilərində yeni yaşayış binaları inşa olunur və satışlar davam edir. Sadəcə olaraq, satış şərtləri dəyişib. Hazırda bazarda üstünlük təşkil edən model 20-25 illik bank kreditləri vasitəsilə mənzil satışdır. Bu model alıcı üçün aylıq ödənişlərin daha aşağı olmasına imkan verir və ailə büdcəsinə nisbətən az yük salır.

Mütəxəssislər bildirir ki, daxili kreditlə mənzil almaq istəyənlərin sayının azalmasının səbəblərindən biri də məhz ödəniş müddətinin qısa olmasıdır. 4-5 illik daxili kreditlərdə aylıq ödəniş məbləği yüksək olur ki, bu da hər kəs üçün əlçatan deyil. Əvəzinə də uzunmüddətli bank kreditləri

aylıq yükü azaltdığı üçün alıcılar üçün daha cəlbedici görünür, baxmayaraq ki, ümumi məbləğ baxımından daha çox xərc tələb edir.

Beləliklə, mənzil bazarında daxili kreditlə satışların azalması təkcə tikinti həcmi ilə deyil, həm də alıcı davranışlarının dəyişməsi, bank kreditlərinin daha geniş yayılması və risk amilləri ilə bağlıdır. Mövcud vəziyyət göstərir ki, yaxın dövrdə MTK-ların daxili kredit mexanizmlərinə kütləvi şəkildə qayıtması real görünür və bazar əsasən uzunmüddətli bank kreditləri üzərində formalaşmağa davam edəcək.

Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri, iqtisadçı ekspert Akif Nəsirli "Yeni Müsavat"a bildirib ki, əhəlinin mənzil alışı bank kreditinə müraciət etməsinin əsas səbəbi daxili kreditin baha olmasıdır: "Əhəlinin son iki ildə real gəlirləri azalıb. Çünki əvvəlki illərdə olan qazanc yoxdur. Qonşu ölkələrdə də müqayisə etsək, görürük ki, bizim əhəlinin imkanları zəifdir. Ona görə də insanlar mülkə sahib olmaq məsələsində hansı kredit forması ucuz başa gəlsə, ondan istifadə edir. Digər tərəfdən, ipoteka kreditinin rəsmi zəmanət məsələsi var. Lakin bu, əsas səbəb deyil, əsas səbəb əhəlinin daxili gəlirlərinin az olmasıdır".

Onun fikrincə, Azərbaycanda hökumət iqtisadi siyasəti iqtisadi artıma yönəltməlidir: "Məsələn, ölkəmizdə ildən-ilə vergi yükü artır. Ötən il Yeni il qabağı biz vergi yükünün artmasını müşahidə etdik, bu il də eyni mənzərə bizim qarşımızdadır. Vergi yükü artdıqca söz-

MTK-ların yeni kredit hiyləsi - ev alanlar oxusun!

Mənzil bazarında qiymətlər sürətlə qalxır, tikintilərin sayı azalır, daxili kreditlə ödəniş təklifləri isə getdikcə dayandırılır - ekspertlərdən çağırış



ekspert Elnur Azadov deyir ki, mənzil bazarında qıtlıq yaşanır və rəqabət azalıb: "Bu isə daxili kreditlə təklif edilən əmlakların sayının azalmasına səbəb olub. Nəticədə əmlak bahalaşıb. Bu da öz növbəsində kredit ödənişlərini və şərtləri sərtləşdirib. Binaların inşası 10 dəfəyə yaxın azalıb. İndiki dövrü 2016-cı ilə müqayisə etsək, bu fərqi görürük.

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi tikinti şirkətlərinə verilən icazələrin sayını məhdudlaşdırıb. Nəticədə tikinti şirkətləri arasında rəqabət azalıb. Bu da şirkətlərin sui-istifadə etməsinə şərait yaradıb. Onlar əllərində qalan azsaylı mənzilləri qıtlıqdan istifadə edərək normaldan çox baha qiymətə satırlar. Əgər vətəndaş əvvəl ilkin ödəniş kimi 20 min verirdisə, indi bu rəqəm 40 mindir. Aylıq ödəniş isə 1000-1500 manat idisə, hazırda 2500 manatdan az deyil. Şəhərin mərkəzi hissələrində isə bu rəqəmlər daha çox, fantastik həddədir. Əhəlinin əksəriyyətinin alıcılıq qabiliyyəti məhz buna görə aşağı düşür".

■ Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Müsavat"

kağızlar bazarına yönəlmişdi. Qiymətli kağızlar bazarı bu qədər əlçatan olmalıdır. Əhali niyə 12 faiz vəsaiti depozitə qoymalıdır. ABŞ-də, Avropa ölkələrində, hətta Qazaxıstanda qiymətli kağızlar bazarında bizim illik əldə etdiyimizi bir həftədə qazanırlar". Ekspert bildirir ki, bu, çətin başa gələn mexanizm deyil. Onun sözlərinə görə, bu, bütün dünyada tətbiq edilən qaydalaradır.

Əmlak məsələləri üzrə

süz ki, əhəlinin gəlirləri azalır. Çünki vergi əhəlinin gəlirləri əsasında formalaşır. Onu vergiyə yönəltmə, o vəsait əhəlinin gəlirinə çevrilir. Bir sözle, iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olmağı asanlaşdırmaq lazımdır və qiymətli kağızlar bazarını dirçəltmək, genişləndirmək gərəkdir. Hazırda Azərbaycanda qiymətli kağızlar bazarı külli miqdarda yardım verilməmişdir və insanlar onu xərcləməyə yer tapmadığı üçün qiymətli

olan vəsaiti fondlara qoya bilmir. Həm əhəlinin maariflənməsi aşağı səviyyədədir, həm də fond bazarının özü inkişaf etməyib. Təəvvür edin ki, 2020-ci ildə pandemiya dövründə hər yerdə qiymətli kağızlar bazarı çök-düyü halda ABŞ-də sürətlə inkişaf etdi. Bunun səbəbi o idi ki, həmin vaxt Amerika dövləti əhəliyə külli miqdarda yardım vermişdi və insanlar onu xərcləməyə yer tapmadığı üçün qiymətli

Dekabrın 22-də Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə sabiq səfir Elmira Axundovanın yaxın çevrəsindən olan, dələduzluğa görə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmiş Elnur İbrahimovun apelyasiya şikayətinə baxılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, hakim Səadət Səlimovanın sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında cavabdeh Elnur İbrahimov dələduzluq yolu ilə ələ keçirdiyi 350 min manat məbləğin indeksasiya olunmasını "texniki səhv" kimi təqdim etməyə cəhd göstərib. Lakin iş materiallarını araşdıran məhkəmə belə bir texniki səhvin mövcud olmadığı qənaətinə gəlib və Sabunçu Rayon Məhkəməsinin hakimi Şəbnur Qədirovanın verdiyi indeksasiya qərarının qanuni və əsaslı olduğunu təsdiqləyib.

Sabunçu Rayon Məhkəməsinə indeksasiya iddiası ilə müraciət edən zərərçəkmiş şəxs Fərman Məmmədov olub. O, Elnur İbrahimovun dələduzluq əməlləri nəticəsində 350 min manat maddi zərərə məruz qaldığını bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, iddiaçı-tələbkar Fərman Məmmədov Sabunçu Rayon Məhkəməsinə müraciət edərək Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 31 yanvar 2019-cu il tarixli, 1(101)-75/2019 sayılı hökmü ilə cavabdeh (borclu) Elnur Rauf oğlu İbrahimovdan onun xeyrinə tutulmalı olan məbləğin ödənilməsinə 6 il üçün, hər il ayrıca göstərilənlə indeksasiya edilməsini tələb edib.

Məsələ burasındadır ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi Elnur İbrahimovun Fərman Məmmədova 350 min manat maddi

Sabiq səfirin adı yarım milyonluq dələduzluq işində

İşin kökü Elmira Axundovanın evinə gedib çıxır



ziyan vurduğunu təsdiqləyib və həmin məbləğin ondan tutulması barədə hökm çıxarıb. Hökmün icrası Sabunçu Rayon İcra və Probasiya Şöbəsinə həvalə edilib.

Lakin icra məmurunun tam hərəkətsizliyi nəticəsində nə Elnur İbrahimovun əmlakına həbs

qoyulub, nə də zərərçəkmiş şəxsə 1 manat belə ödəniş edilib. Sabunçu Rayon Məhkəməsi icra məmurunun bu hərəkətsizliyini qanunsuz hesab edən ayrıca qərar çıxarsa da, buna baxmayaraq, yenə də faktiki icra tədbirləri görülməyib.

Sabunçu Rayon Məhkəməsi

Fərman Məmmədovun indeksasiya tələbini haqlı sayaraq qərara alıb ki, ona dəymiş 350 min manatlıq zərər inflyasiya və vaxt amili nəzərə alınmaqla indeksasiya edilsin. Nəticədə ödənilməli olan ümumi məbləğ 513 min manat müəyyən edilib.

Əslində bu qalmaqlı hadi-

sələrin başlanğıcı 2013-cü ilə təsadüf edir. Elmira Axundovanın deputat mandatı daşdığı dövrdə o, oğlu Həbib Axundovu yaxın çevrəsində "iş adamı" kimi təqdim etməyə başlayıb. Bildirilib ki, Həbib Axundov Dubaydan dəftərxana ləvazimatları gətirəcək, onları dövlət qurumlarına satacaq və əldə olunan gəlir dividend kimi sərmayə qoyan şəxslər arasında bölüşdürüləcək. Bu vədlərlə Elmira Axundovanın ətrafında olan şəxslərdən, o cümlədən ailə dostlarından, hətta deputatlığa namizəd olduğu dövrdə iki dəfə vəkilli olmuş şəxsdən ümumilikdə 8 milyon manata yaxın vəsait toplanıb. Lakin sonradan məlum olub ki, bu "biznes" faktiki olaraq kağız üzərində qurulmuş sxemdən ibarət imiş. Divident adı ilə geri qaytarılan vəsaitlər də əslində zərərçəkənlərin öz pullarının cüzi hissəsi olub. Pul axını dayandıqdan sonra zərərçəkmiş şəxslər hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edərək Həbib Axundovun adını çəkiblər. Bu mərhələdə Elmira Axundova prosesə müdaxilə edərək zərər-

çəkənlərə "narahat olmayın, bezi dəqiqləşdirmələrdən sonra pullar qaytarılacaq" vədləri verib.

Hadisələrin sonrakı mərhələsində "günah keçisi" kimi Elnur İbrahimov önə çıxarılıb. Bütün pulların guya ona çatdığı görünüşü yaradılıb. 2013-cü ilin avqust ayında Həbib Axundov Elnur İbrahimovu Qəbələdə yerləşən "Qafqaz Resort" hotelində Elmira Axundova ilə görüşdürüb. Bir neçə gün sonra isə Elnur İbrahimov gizli şəkildə Gürcüstan sərhədini keçərək ölkəni tərk edib və Rusiyada yoxa çıxıb. Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları onu təxminən 3 il ərzində tapa bilməyib. Sonradan bilinib ki, o, ailəsi ilə birgə Moskvada zərərçəkmişlərdən alınan pullar hesabına kef çəkirmiş...

Nəhayət, 2016-cı ildə Elnur İbrahimov həbs edilib və Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim qarşısına çıxarılıb.

Məhkəmə prosesində zərərçəkmişlərdən biri olan Fərman Məmmədov Elmira Axundova, onun oğlu Həbib Axundov və Elnur İbrahimova qarşı mülki iddia qaldırıb. Lakin məhkəmə həmin iddianı yalnız Elnur İbrahimova aid hissədə təmin edib və 350 min manatın onun tərəfindən ödənilməsinə qərar verib, onu 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edib.

Paradoks ondadır ki, Elnur İbrahimov həbsdə olduğu dövrdə mülki iddia üzrə Fərman Məmmədova 1 manat belə ödəmədiyi halda, Elmira Axundovanın oğlu Həbib Axundov 55 min manat pul ödəyib. Bu fakt Elnur İbrahimovun ödəmə qabiliyyətinin olduğunu açıq şəkildə ortaya qoyur. Ödəmə qabiliyyəti birinin xüsusilə külli miqdarda ziyanı ödəməkdən boyun qaçırması da ayrıca məhkəmə mövzudur.

Toyuq əti Azərbaycanda ən çox istehlak olunan qida məhsullarından biridir. Lakin mütəxəssislər xəbərdarlıq edirlər ki, bəzi hallarda toyuq əti sağlamlıq üçün ciddi təhlükə yarada bilər. Qida təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssis Ağa Salmanov deyir ki, risk əsasən istehsal, saxlanma və bişirilmə mərhələlərində yaranır: “Tarixi keçmiş məhsullar, açıq havada saxlanılan toyuq əti və yarımçıq bişirmə ən çox rast gəlinən problemlər sırasındadır. Bu hallarda toyuq əti salmonella və campylobacter kimi təhlükəli bakteriyaların daşıyıcısına çevrilə bilər”.

Ekspert bildirir ki, toyuq əti tez xarab olan məhsul olduğu üçün +2, +4 dərəcə temperaturda saxlanmalıdır. Onun sözlərinə görə, bəzi satış məntəqələrində məhsul saatlarla açıq havada qalır, daha sonra yenidən soyuducuya yerləşdirilir ki, bu da bakteriyaların sürətlə çoxalmasına səbəb olur.

Mütəxəssisə görə, istehlakçılar çox zaman toyuğun rənginə və qoxusuna aldanırlar, lakin bu, təhlükəsizliyin göstəricisi deyil. Bakteriyalar hər zaman gözlə görünür və məhsul normal görünərsə belə, sağlamlıq üçün risk daşıya bilər. Həkim-infeksiyonist Mədinə Abdullayevanın sözlərinə görə, yarımçıq bişmiş toyuq əti qəbul edildikdən sonra 6-24 saat ərzində ürəkbulanma, qusma, ishal, qarın ağrısı və yüksək hərarət müşahidə oluna bilər. Bu isə əsasən salmonella infeksiyasına işarə edir.

Toyuq satışı bazarında vəziyyət hazırda necə qiymətləndirilir? Monitoringlər nə deyir? Tənqidlərin, cərimələrin təsiri varmı? Keyfiyyətsiz qida məhsullarının onkoloji xəstəliklərə yol açdığı haqda iddialar doğrudurmu?

Tibb üzrə fəlsəfə doktoru, həkim-onkoloq Fərid Müseyibov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, onkoloji xəstəliklərin artmasında bir sıra mühüm amillər rol oynayır. Onun sözlərinə görə, keyfiyyətsiz qida məhsullarının istehlakı, ətraf mühitin çirklənməsi, eləcə də gündəlik istifadə etdiyimiz bir çox məhsulların sanitariya normalara cavab verməməsi xərcəng xəstəliklərinin yaranmasına zəmin yaradır.

Həkim-onkoloq qeyd edib ki, bu cür amillər orqanizmdə sərbəst radikalın artmasına səbəb olur. Sərbəst radikallar isə hüceyrə səviyyəsində zədələnmələr yaradaraq genetik mutasiyalara gətirib çıxarır. Gen mutasiyaları baş verdikdə isə gələcəkdə müxtəlif onkoloji xəstəliklərin formalaşma riski əhəmiyyətli dərəcədə artır. Fərid Müseyibov xüsusilə son dövrlərdə toyuq əti və digər heyvandarlıq məhsullarında hormonal preparatlardan geniş istifadə olunmasına diqqət çəkib. Onun fikrincə, bu cür preparatlar həm insan sağlamlığı, həm də ümumilikdə qida təhlükəsizliyi baxımından ciddi risklər yaradır. Hormonal maddələr qida məhsulları vasitəsilə insan orqanizminə daxil olduqda hormonal tarazlığın pozulmasına səbəb olur.

Həkim vurğulayıb ki, hormonal disbalans xüsusilə qadınlar üçün daha təhlükəlidir.

paratları qalığı üçün maksimum qalıq hədləri və risk idarəedilməsi üzrə tövsiyələri, həmçinin “Heyvan mənşəli qida məhsullarında farmakoloji aktiv maddələrin təsnifatı və yolverilən maksimum qalıq miqdarı”na dair 37/2010/EEC Avropa Birliyinin Komissiya rəqlamentinin tələblərinə istinad olunub.

larmız allergik reaksiya verir. Onu da qeyd edim ki, yumurtada qəbul edilmiş 14 allergendən biridir. Bu məhsula qarşı olan allergiya ilə yumurtada qala biləcək antibiotik qalıntısının verəcəyi allergik reaksiya fərqlidir.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov hesab edir ki, AQA-

Əhaliyə çağırış: bu toyuqlar təhlükəlidir!

Onkoloq deyir ki, son dövrlərdə heyvandarlıq məhsullarında hormonal preparatlardan istifadə ciddi risklər yaradır



Belə ki, hormonal tarazlığın pozulması süd vəzisi şişlərinin yaranmasında əsas risk faktorlarından biridir. Bu amil təkə süd vəzisi xərçəngi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda digər onkoloji xəstəliklərin də inkişafına şərait yarada bilər. Mütəxəssis hesab edir ki, əhalinin sağlamlığının qorunması üçün qida məhsullarına ciddi nəzarət mexanizmləri tətbiq edilməli, ekoloji problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər görülməlidir.

Qida üzrə mütəxəssis Yusif həkim deyir ki, 2006-cı ildən böyümə faktoruna antibiotiklərin istifadəsi qadağan edilib: “Lakin digər antibiotiklərin tələb edilən norma daxilində yalnız müalicə üçün istifadəsi icazəlidir. Ölkəmizdə də toyuq ətinə və yumurtada qala biləcək antibiotiklərin norması üçün normativ hüquqi akt mövcuddur. Belə ki, AQTAKollegiyasının 18 dekabr 2020-ci il tarixli 20 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Heyvan mənşəli qida məhsullarında baytarlıq preparatlarının təsnifatı üzrə farmakoloji aktiv maddələrin qalıq miqdarına dair sanitariya normaları və qaydaları” vardır. Bu qaydaların hazırlanmasında Kodeks Alimentarius Komissiyasının CX/MRL 2-2018 sayılı “Qida məhsullarında baytarlıq pre-

Təəssüf ki, bəzi toyuq əti və ərzaqlıq yumurtada istehsalçıları antibiotiklərin istifadəsinə səhlənkər yanaşırlar. Bu, həm yem istehsalında, həm də sahədə terapevtik istifadə zamanı baş verir. Hər bir farmakoloji aktiv maddənin bədənə çıxma müddəti var. Buna “withdrawal period” deyilir. Bu perioda riayət etmək icbaridir. Lakin bəzi iqtisadi faktorlara görə istehsalçılar bu perioda riayət etmək istəmirlər.

Toyuq ətinə və yumurtada qala biləcək antibiotik qalıqlarının bir sıra zərərli ola bilər:

- Orqanizmdə antibiotik dirəncinin yaranması. Ətdən və yumurtadan bədənə daxil olan antibiotiklər depolanır və onlarda dözümlülük yaranır. Beləliklə gələcəkdə hər hansı xəstəlik səbəbindən qəbul etdiyimiz antibiotiklərin bizə heç bir təsiri olmayacaqdır.

- Antibiotiklər normal bağırsaq floramızı məhv ediyi üçün həzm sistemimizdə ciddi problemlər yaşanır.

- Bəzən toyuq əti və yumurtada yeyərkən bağırsağımızda “ağırılıq” hiss edirik. Bu allergik reaksiya da ola bilər. Yeni ola bilər ki, bədənə daxil olan antibiotiklər hər hansı antibiotikə qarşı allergiyası var və o maddə et və ya yumurtada qaldıqda bağırsaq-

TA-nın yoxlamalarında böyük nöqsanlar var: “Məsələn, onlar hər hansı bir müəssisəyə yoxlamaya gedərkən bunu onlara qabaqcadan bildirməyə məcburdurlar. Bunun üçün Ədliyyə Nazirliyinə məlumat verirlər, onlar da qarşı tərəfə bildiriş verir və s. Qida sahəsində aparılan yoxlamalarda bu bürokratik prosedur aradan götürülməlidir. Qida məsələsində yoxlama cəld olmalıdır. Bu məsələdə AQTAKollegiyasına hüquq verilməlidir ki, müəssisələrdə yoxlamaları xəbərdarlıq etmədən apara bilsinlər. Biz dəfələrlə demişik, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi, Nazirlər Kabineti Azərbaycanda ənənəvi olmayan, yeyilməyən heyvan ətlərinin siyahısını hazırlamalı və onun satışı qadağan edilməlidir. Azad İstehlakçılar Birliyinin ofisində bir kitab var. 1963-cü ildə dərc olunub. Həmin kitabda SSRİ-nin tabeliyində olan 15 respublikaları arasında tək Azərbaycanda eşşək əti yeməli hesab edilib, onun növləri, qiymətləri yazılıb. Sonradan öyrəndik ki, bu kitabçanı ermənilər hazırlayıb. O vaxt ermənilər bizim xalqı bütün dünyaya vəhşi eşşək əti yeyən kimi təqdim edib”.

☐ **Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”**



Bu sürücülər 260 manat cərimələnəcək

Azyaşlının sükan arxasına keçməsi həm yol hərəkəti təhlükəsizliyi, həm də hüquqi baxımdan ciddi risklər yaradır. Bəzə hallarda qanun nə deyir və məsuliyyət kimin üzərinə düşür?

Mövzu ilə bağlı KONKRET.az-a açıqlama verən hüquqşünas Tağı Hüseynov bildirib ki, qanunvericiliyə əsasən, azyaşlı nəqliyyat vasitəsini idarə edərsə, bu hal ciddi qayda pozuntusu hesab olunur.

“Belə vəziyyətdə azyaşlının özü üçün nəzərdə tutulan 200 manat cərimə birbaşa ona tətbiq edilmir. Qanun azyaşlıya cərimə yazılmasına imkan vermədiyi üçün həmin məbləğ avtomobilin sahibi olan atasının adına rəsmiləşdirilir. Bundan əlavə, atasına ayrıca olaraq 60 manat cərimə də tətbiq olunur”.

Beləliklə, azyaşlının atasına ümumilikdə 260 manat məbləğində cərimə yazılır.

Hüquqşünas qeyd edib ki, valideynlər bu cür hallardan yayınmaq üçün nəqliyyat vasitələrinin açarlarını azyaşlıların sərəncamında saxlamamalı və onların avtomobil idarə etməsinə qəti şəkildə yol verməməlidirlər.



Sahibkarlara müjdə: ƏDV yükü azalır

“Vergi Məcəlləsində” qəbul edilən və gələn il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcəyi gözlənilən dəyişikliklərə əsasən, pərakəndə ticarət və əhaliyə xidmət sahələrində nağdsız dövryyə üzrə ƏDV qeydiyyat limiti 200 min manatdan 400 min manatadək artırılacaq. Bununla da, vergi ödəyicisinin pərakəndə ticarət və xidmətlər üzrə nağdsız qaydada POS-terminal vasitəsilə aparılan ödəmələr əsasında formalaşan dövryyəsi 0,5 əmsal tətbiq edilməklə nəzərə alınacaq.

Tribuna.az xəbər verir ki, bu barədə deputat Vüqar Bayramov bildirib. O qeyd edib ki, bu o deməkdir ki, gələn ildən etibarən sadələşdirilmiş vergi dövryyəsinin 2 dəfə artırılması nəzərdə tutulur: “Sadə dildə izah etsək, əgər hazırda 12 aylıq ardıcıl dövryyəsi 200 min manatdan çox olan sahibkarlar 18.0 faiz əlavə dəyər vergisi (ƏDV) ödəyirlərsə, gələn aydan etibarən 400 min manatədək sadələşdirilmiş vergi ödəyəcəklər. Yeni onların dövryyəsi 200 min manatı keçsə də belə, 400 min manatdan az olduğu halda ƏDV ödəməyəcəklər. Bu isə mikro sahibkarların vergi yükünün azalmasına gətirib çıxaracaq.

Sadələşdirilmiş vergi əhaliyə göstərilən xidmətlər üzrə nağdsız qaydada POS-terminal vasitəsilə aparılan ödəmələr əsasında formalaşan vergitutma obyektinə üzrə isə 2026-cı il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə 6 faiz dərəcə ilə hesablanacaq. Beləliklə, sadələşdirilmiş vergi dərəcəsi 8%-dən 6%-ə endiriləcək. Nağdsız ödəmələr nəzarət-kassa aparatına vahid əməliyyat sistemində inteqrasiya edilmiş POS-terminal vasitəsilə aparılmalıdır.

Pərakəndə ticarət və əhaliyə xidmət sektorunda tətbiq edilən yeni güzəştlər sahibkarların xərclərini azaldacaq. Bu isə onların qiymət azalmalarına gətirmələri üçün də iqtisadi əsas yaradır. Qiymətlərin necə dəyişəcəyi isə təbii ki, sahibkarların qərarlarından asılı olacaqdır”.

ELAN

AI-Import MMC-yə aid sənədlər 19 dekabr saat 17:40-da Binəqədidən ofisə gedərkən taksidə unudulub. Təəssüf ki, taksinin nömrəsi yadımdan çıxıb. Xahiş edirik, sənədləri tapan şəxs bu nömrə ilə əlaqə saxlasın. 050 277 13 26.

“Ukrayna 2026-cı ildə də döyüşlərin davam etməsinə hazır olmalıdır”. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə ABŞ-nin NATO yanında daimi nümayəndəsi Uitaker açıqlama verib. Onun sözlərinə görə, məhz bu ssenari nəzərə alınaraq Avropa İttifaqı Kiyev üçün 105 milyard dollar həcmində kredit paketi təsdiqləyib. ABŞ rəsmisi bildirib ki, bu vəsait faktiki olaraq müharibənin maliyyələşdirilməsinə yönəlib.

“Əgər biz bu qış sülh sazişi olmadan keçsək, döyüş əməliyyatları davam edəcək”, - deyərək Uitaker vurğulayıb. ABŞ dövlət katibi Marko Rubio isə deyib ki, Rusiya və Ukrayna müharibəyə son qoymaq üçün danışıqlarda güzəştə getməlidir. “Müharibənin bitməsi üçün hər iki tərəfin nəyisə güzəştə getməsi tələb olunacaq və ABŞ hər iki tərəfin nəyi qəbul etməyə hazır olduğunu müəyyənləşdirir”, - Rubio əlavə edib. Bu arada məlum olub ki, Rusiya rəhbərliyi müharibəni maliyyələşdirmək üçün bundan sonra əhalinin banklarda olan əmanətini istifadə etməyə, yeni onun cibinə girməyə hazırlaşır. Bunu sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov Planet TV-yə müsahibəsində deyib. O bildirib ki, Rusiya hazırda vergiləri qaldıra bilmir, çünki maksimum səviyyədə artırıb, o cümlədən əlavə investisiya cəlb edə bilmir, belli səbəblərdən borc götürmək imkanı da yoxdur. Fikrət Yusifov onu da deyib ki, bu, faktiki müsadirə olsa da, Rusiya rəsmiləri bunu belə adlandırmır.

Rusiya cəmiyyəti könüllü müsadirəyə razı olacaqmı? Yeni ildə atəşkəs gözlənilirmi?

Politoloq Qabil Hüseynli “Yeni Musavat”a deyib ki, söhbət təkcə “Yeni ildə atəşkəs olacaqmı” sualından getmir: “Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, müharibə hərbi fazadan strateji tükəndirmə və daxili sabitli-

yin sarsıdılması mərhələsinə keçir. ABŞ-nin NATO yanında nümayəndəsinin “Ukrayna 2026-cı ildə də döyüşlərə hazır olmalıdır” fikri təsadüfi cümlə deyil. Bu, Kiyevə ünvanlanan açıq mesajdır ki, sülh illüziyası yaratmayın. Avropa İttifaqının 105 milyard dollarlıq kredit paketi də bunu təsdiqləyir. Kredit forması seçilibsə, deməli, bu vəsait qısa müddət üçün deyil, illərlə davam edəcək qarşıdurmanın maliyyə bazasıdır”.

Politoloq vurğulayıb ki, burada bir məqam xüsusilə vacibdir: “Qərb Ukraynaya, sadəcə, pul vermir, onu uzunmüddətli asılılıq sistemində saxlayır. Bu kreditlər gələcək Ukrayna hökumətlərinin üzərində siyasi və iqtisadi rıçaq rolunu oynayacaq. Yeni müharibə təkcə Rusiya üçün deyil, Ukrayna üçün də ağır sosial-iqtisadi nəticələr doğuraçaq, amma Qərb bunu hesablayıb. ABŞ dövlət katibi Marko Rubionun “hər iki tərəf güzəştə getməlidir” fikri isə realıqda danışıqların başlamağa hazır olmadığını göstərir. Əgər konkret güzəşt paketləri masada olsaydı, bu cür ümumi ifadələrə ehtiyac qalmazdı. Rubio faktiki olaraq vaxt qazanır və eyni zamanda Qərbin vasitəçi rolunu saxladığını nümayiş etdirir. Bu cür bəyanatlar daha çox ictimai rəyə ünvanlanıb, xüsusilə ABŞ və Avropada müharibədən yorulan seçici

Kiyevə şok xəbərdarlıq - yeni ildə atəşkəs...

2026-cı ildə müharibəyə davammı, tamamı?



kütlələri üçün deyilən fikirlərdir. Amma real siyasətdə hələ ki kimsə müharibəni dayandırmaq fikrində deyil”.

Politoloqun fikrincə, banklardan əhalinin əmanətlərinin götürülməsi ilə bağlı planlar Rusiyanın real vəziyyətini açır: “Əhalinin bank əmanətlərinə yönəlmək müharibənin bahasının artıq

gizlənilmə bilmədiyini göstərir. Bu addım faktiki olaraq müasir Rusiyada ən təhlükəli həddin keçilməsi deməkdir. Tarixən Rusiya cəmiyyəti siyasi azadlıqların məhdudlaşdırılmasına, gələnlərin azalmasına dözümlü olub. İndi isə banklardan rus ailəsi üçün “təhlükəsizlik yastığı” hesab olunan yığıma əl uzadaçaqlar. Bu isə Rusiyada

vətəndaşlarla dövlətin üz-üzə gəlməsidir. Hakimiyyət bunu “könüllü”, “vətən naminə” təqdim etməyə çalışacaq. Amma istənilən formada bu, məcburi müsadirədir. 5-10 ildən sonra qayıtlıacaq vədi isə müharibə şəraitində inandırıcı deyil. Çünki heç kim 5 ildən sonra müharibənin olub-olmayacağını, 10 ildən sonra bu haki-

miyyətin qalacağını və ya gələcəyini bilmir. Rusiya cəmiyyəti bu şərtlərə çətin razılaşar. Rusiya cəmiyyəti passiv müqavimət modelinə öyrəşdirilib. Amma bu proses uzandıqca səssiz narazılıq yığılacaq. Bu isə Kreml üçün daha təhlükəlidir, çünki nəzarət olunmur. Pulunu itirən vətəndaş ideoloji çağırışlara daha az inanır. Müharibə artıq televiziya süjetindən çıxıb mətbəx söhbətinə çevrilir. Bu mərhələdə təbliğat təsirini itirməyə başlayır”.

Politoloq bildirib ki, yeni ildə atəşkəs üçün real əsas yoxdur: “Qərb hələ strateji məqsədinə çatmayıb. Rusiya maksimum dərəcədə zəiflədilməlidir. Atəşkəs yalnız Rusiya daxilində sosial-siyasi risklər hərbi riskləri üstələyəcəyi halda mümkündür. Hələlik Kreml hesab edir ki, daxili narazılığı idarə edə bilər. Yeni ildə atəşkəs məsələsi daha çox psixoloji rahatlama üçün atılan şüardır. İndidən bəllidir ki, 2026-cı ildə müharibə davam edəcək və nəticə etibarilə Rusiya da, Ukrayna da artıq məğlub tərəflərdir. Bu müharibənin qalibi olmayacaq”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Musavat”**

ABŞ Prezidenti Donald Trampın da daxili reytingi kəskin azalıbdır deyirlər. Guya cəmi 39 faiz təşkil edir. Bununla bağlı xeyli “ürək sözlərimiz”- təsəllilərimiz olacaq, amma bəri başdan bir etirafımız var.



Hüseynbala SƏLİMOV

Onda da məəttəl qalıb soruşmuşduq ki: hansı beynəlxalq sənəddə, ya milli qanunvericilik aktında, hətta hansı kitabda-dərslikdə yazılıbdı bu?..

Birincisi, sorğu reytingi elə bir ciddi şey deyil və onun heç bir hüquqi nəticələri olmur, çünki ən peşəkar sosioloq belə sosioloji sorğuların nəticələrini yüz faizlik həqiqət kimi qəbul etmir, ən yaxşı halda, bu, kiçik statistika, yalnız ehtimal kimi nəyəsə işarə ola, diqqət çəke bilər.

Ona görə ki, sorğular uzağı, 5-10 min, lap fantastik halda, 50 min respondentə ehtiyat edir və onun reprezentativliyi daim mübahisəli olur, çünki bu, hələ milyonlarla seçici demək deyil.

İkincisi, 90-cı illərdə bizdə də “reyting sorğuları” çox dəbdə idi. Ona görə dımaqda yazıram ki, bunu da jurnalistlər “ulduz falları” kimi özləri yazırdı. Bu, bir yana, ən əsası odur ki, həmin “sorğu”larda “it dəftəri”ndə adı olmayan cırdan partiyaların cırdan “lider”lərinin adını az qala, birinci yazırdılar. Bu məntiqə gərək həmin cırdan “liderləri” prezident elan edəydik! Etmədik axı...

Üçüncüsü, hansısa bir “sorğunun” legitimliyi nə dəli? Qanunla seçilmiş prezidentin müstəsna hallarda, dünyasını dəyişəndə, şəxsi istəyi ilə əlaqədar (sağlamlıq və s.) və bir də ona hansısa səbəblərdən

Vaşinqtonun saatları nə göstərir?..

impiçment elan olunanda vəziyyətin icrasından uzaqlaşdırırlar.

Belədirsə, reyting azalar-artar, hətta kəskin də düşər, amma əksər hallarda bunların nəticəsi özünü əsasən növbəti seçkilərdə göstərir.

Keçmiş AXC-nin məsələsinə gələndə, hakimiyyətə qarşı hərbi qiyam (necə deyər, ya vələlədən, ya da zəlzələdən!) baş verdi və onlar məğlub oldu. Əsas səbəb bu idi. Bunun hüquqi yekunu kimi də insanlar referendumda onlara “yox” dedi və bu da impiçment kimi bir şey oldu.

Bunları niyə təkrar deyirik bizdən də çoxbilməz sayğılı vətəndaşlarımız? Artıq tamam tarixə çevrilmiş bir məsələnin içində eşlənməyin nə mənası?

Yox, bir də görürsən ki, hansısa telekanal durub anons edir: Trampın reytingi aşağı düşüb, bu gün-sabah gedəcək! Belə şey yoxdur, ola da bilməz! Bir daha deyirik ki, reyting hüquqi nəticələri olmayan bir şeydir, olsa-olsa, siyasət adamları

üçün bir “sosial-siyasi termonmetridir”.

Nəzəri cəhətdən impiçment olar, amma bunun üçün ciddi əsaslar olmalıdır, üstəlik, çox çətin və mürəkkəb prosesdir bu.

Yazını da belə səs-küyə bir növ son qoymaq üçün yazıraq. Hələ ən böyük sorğu xidmətinin belə araşdırması kiminsə istefasına gətirib çıxarmayıb.

Maraq kəsb edənsə başqa bir detaldır. Deyilirdi ki, guya Trampın siyasətinin bünövrəsində “Amerika eqoizmi” dayanırdı, axı adam “Hər şeydən əvvəl Amerika və amerikalılar!” deyir. Bəs onda niyə görə daxili reytingi qalxmaq əvəzinə düşür?..

Hərdən ABŞ prezidentlərinin dünya üzrə də reytingləri öyrənilir. Trampı İsraildən başqa heç yerdə sevmirlər və onun beynəlxalq reytinginin kəskin şəkildə düşdüyü deyilsəydi, biz buna qətiyyətlə təəcüblənməzdik.

Ümumiyyətlə, Tramp çox da sevilən prezident deyil: şou xarakterli qərarlar, mübahisəli

layihələr və s.! Bunları yazanda bəlli oldu ki, adam BBC-yə qarşı 10 milyardlıq iddia qaldırıb!

BBC üçün lap fantastik ədəd olmasa da adam yenə özündən soruşur ki, görən, bunun psixologiyasında problem yoxdur ki?..

Bilirsinizmi, niyə deyirəm bunu? 90-cı illərdə, Yeltsin dövründə Rusiyada bir general Lebed vardı, üz-gözündən yalnız rus-sovet generallarına xas olan kütlük, əsl zəhrimar yağırı! Amma adam bir neçə çox mühüm mülki-siyasi post tutmuşdu.

Hətta bu da bizim üçün ələ önəmli deyildi. Maraqlısı bu idi ki, general Lebed bir qəzetdən şikayət vermiş və tələb kimi də təkliz və cəmi bir rubl cərimə tələb etmişdi. Bəli, cəmi bir rubl! İnanın, bu sətirləri yazıram və qulaqlarımda hələ də bizim keçmiş “deputat”lardan birinin səsi cingildəyir: “Niyə vermirsiniz bunları məhkəməyə? Verin məhkəməyə, qoy, hamısı bağlansın!”

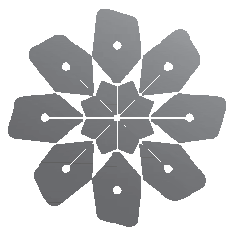
Cənab Trampın da motivləri aydın deyil: adama həqiqət lazımdı, yoxsa hansısa media strukturunu çökdürmək? Belədirsə, məsələ ilə bağlı artıq neçə adam istefa da veribdir. Bir məqam da var.

ABŞ daha bütün postsovet ölkələrinin həyatında əvvəlki siyasi rola malik deyil. Üstəlik, oriyentirlər də çox dəyişib, daha heç kim saatını “Vaşinqton saatı” ilə tutuşdurmur.

Amma hələ də nəzəri cəhətdən ABŞ-də baş verənlər bəzən müəyyən “assosiasiya”lar yarada bilər. Təəssüfə “Bu da ABŞ” - deyənlər də olur, okeanın o tayından nümunə götürüb, “O da sizin ABŞ!”, - deyər hamımıza barmaq silkləyənlər də.

BBC bir tərəfə, Trampın keçmiş idarəçiliyi dövründə axır məlum da olmadı ki, o boyda ərəb jurnalisti “kislota”da ərildilər, yoxsa başına başqa oyunu açdılar?

Bütün hallarda, bunun Donald müəllimin çalması ərəb şeyxləri ilə dostluğuna təsiri də olmadı. Ona görə postsovet məkanının bəzi “xəlifə”lərinə, xüsusən Mərkəzi Asiyadakı yeni “türk xaqanları”na deyirik: qardaşlar, əlinizi Putinin ətəyindən çəkin, vallah, Trampın sizinlə işi yoxdur, əksinə, bəlkə sizə də “Mənim dostum, çox mərhəmətli, hörmətli Şeyx Əbdürrəhman ibn Xottabıç” deyə müraciət edəcəkdir...



**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan elminin inkişafında rolu və elmdə azərbaycançılıq ideologiyası bir-biri ilə sıx bağlı, strateji və uzunmüddətli dövlət siyasətinin tərkib hissəsi olub. Ölkəyə rəhbərliyin ilk illərində sürətli iqtisadi inkişafın təmin edilməsini, Azərbaycanın dünyaya yaxından inteqrasiya olunmasını, beynəlxalq aləmdə nüfuzlu söz sahibinə çevrilməsini əsas məqsəd kimi seçən Ümummilli lider ölkədə elm-təhsil sahəsində islahatların aparılmasının da zəruriliyini vurğulayaraq hər bir inkişafın elm və təhsildən asılı olduğunu qeyd edirdi.

Heydər Əliyev elmi və təhsili ölkə üçün strateji sahə hesab edirdi. Onun hələ 1969-cu ildə sovet Azərbaycanına rəhbərliyə başladığı dövrdən həyata keçirilən islahatlar proqramına əsasən, fəaliyyətin prioritet istiqamətlərinə diqqət yetirdikdə Heydər Əliyevin elm-təhsil strategiyasının nə qədər fundamental bir konsepsiya olduğu aydınlaşır.

Ulu öndər qeyd edirdi ki, milli intibahın təminatında başlıca vasitə sayılan elm və təhsil cəmiyyətdə bir çox problemlərin həllində mühüm rol oynayır. Tərəqqiyə gedən yolda uğurlar qazanmaq isə dünyanın sivil dövrləri ilə diplomatik əlaqələrin yaradılması, sosial-iqtisadi, mədəni, elm-təhsil və digər sahələrdə beynəlxalq norma və tələblərə uyğun əməkdaşlığın qurulması zəruridir. Bunun üçün də xüsusilə strateji əhəmiyyətə malik olan elm təhsil sisteminə köklü islahatlar aparılması Azərbaycan dövlətinin ali məqsədinə çevrilmişdi. Bu mənada Ulu öndər Heydər Əliyevin respublika-yə rəhbərlik etdiyi həm birinci, həm də ikinci dönmədə reallaşdırılan elm-təhsil siyasətinin müxtəlif aspektlərini araşdırmaq

üçün bu strateji əhəmiyyətli sahənin dünənə və bu gününə diqqət yetirmək lazımdır. Bir faktı qeyd etmək kifayətdir ki, Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda elm və təhsillə bağlı siyasəti artıq real şəkildə özünün müsbət təzahürünü ilk vaxtlardan etibarən göstərməyə başladı.

Bu barədə fikirlərini "Yeni Müsavat"la bölüşən **deputat Aydın Hüseynov** bildirdi ki, sovet dövründə 1969-1982-ci illərdə Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi olduğu dövrdə elm dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilmişdi: "Elmin inkişafına Azərbaycan Elmlər Akademiyasının institusional gücləndirilməsi, yeni elmi institutların yaradılması-kibernetika, neft-kimya, fizika, riyaziyyat, biologiya və sair vacib sahələri əhatə edən elmi institutların qurulması, elmin istehsalatla əlaqələndirilməsi, xüsusilə neft, energetika, maşınqayırma sahələrində gənc azərbaycanlıların SSRİ-nin nüfuzlu ali məktəblərinə və elmi mərkəzlərinə göndərilməsi, elmi kadrların formalaşdırılmasında milli balansın

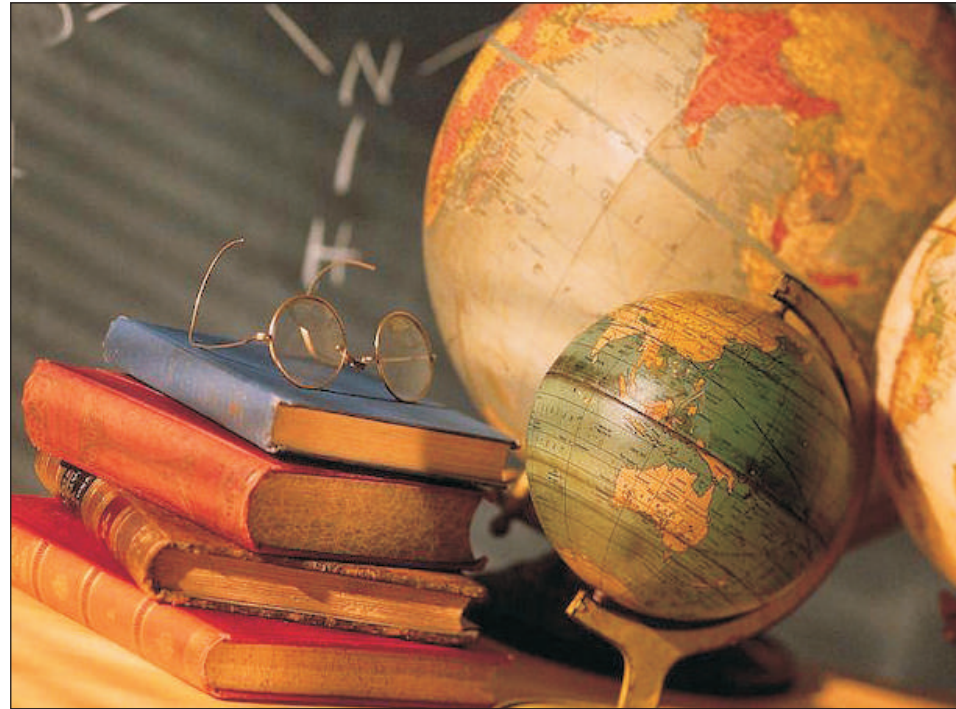
Azərbaycançılıq

YENİ **ÜSAVAT**
N 233 (8983) 23 dekabr 2025

Azərbaycan elmində

azərbaycançılıq ideologiyası

Deputat: "Ulu öndər elmi millətin strateji intellektual kapitalı kimi qiymətləndirirdi"



qorunması çox böyük təsir göstərdi. Bu mərhələdə Azərbaycan elmi ittifaq miqyasında tanınmağa başladı, yerli elmi məktəblər formalaşdı".

Deputat dedi ki, Heydər Əliyevin müstəqillik dövründə 1993-2003-cü illərdə hakimiyyəti zamanında Azərbaycan elminin yeni inkişaf mərhələsi başlandı: "SSRİ-nin dağıldığı və müstəqilliyin ilk il-

lərində elm ciddi böhran içində idi. 1993-cü ildə müstəqil Azərbaycana prezident seçilən Heydər Əliyev elmin dövlətçilik və milli təhlükəsizlik baxımından əhəmiyyətini önə çəkdi. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının saxlanması və hüquqi statusunun möhkəmləndirilməsi, elmi kadrların ölkədə qalması üçün siyasi və mənəvi dəstək, elmin ideoloji

deyil, milli-mənəvi dəyərlər əsasında inkişafı, tarix, dilçilik, ədəbiyyat, arxeologiya sahələrinin prioritet elan edilməsi, Qarabağ mövzusu, deportasiyalar, soyqırımı məsələlərinin elmi əsaslarla tədqiqi, elmdə azərbaycançılıq ideologiyasının elmin müxtəlif sahələrində təbliği və digər addımlar atıldı. Elmdə azərbaycançılığın əsas prinsipləri kimi ana dilində el-

min inkişafı, Azərbaycan dilinin elmi dil kimi möhkəmləndirilməsi, terminologiyanın milli əsaslarla formalaşdırılması, elmi nəşrlərin Azərbaycan dilində təşviqi, tarixin milli baxış bucağından tədqiqi, saxtalaşdırılmış tarix konsepsiyalarına elmi cavab, Azərbaycan dövlətçilik tarixinin ardıcıl şəkildə araşdırılması, Qarabağ, İrəvan, Zəngəzur məsələlərinin elmi əsaslandırılması, milli elmi məktəblərin formalaşdırılması, Azərbaycan elmi ənənələrinin qorunması, yerli alimlərin dünya elminə inteqrasiyası prioritet hesab edildi".

Deputat qeyd etdi ki, elmin dövlət maraqlarına xidmət etməsi prinsipi də Heydər Əliyevin elmə yanaşmasında mühüm prinsiplərdən idi: "Elmin təhlükəsizlik, iqtisadiyyat və ideologiya ilə əlaqələndirilməsi, milli maraqlara zidd olan yanaşmaların elmi müstəvidə ifşası, diaspor və türk dünyası ilə elmi əlaqələr, türk xalqları ilə ortaq tarix və mədəniyyət araşdırmaları, xaricdə yaşayan azərbaycanlı alimlərin elmi potensialından istifadə Ulu öndərin siyasətində xüsusi yerlərdən birini tuturdu. O, elmi yalnız akademik fəaliyyət deyil, millətin strateji intellektual kapitalı kimi qiymətləndirirdi. Elə buna görə də milli ideologiya ilə elmin vəhdəti formalaşdı, elmdə azərbaycançılıq dövlətçilik ideologiyasının mühüm dayacağına çevril-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

2025-də Azərbaycana ən çox sərmayə yatıran ölkə

Xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektoru xüsusi çəkiyə malikdir

Azərbaycan Mərkəzi Bankının məlumatına görə, bu ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində ölkəmiz Rusiya iqtisadiyyatına birbaşa investisiya qoyuluşuna 38,9 milyon dollar yatıraraq ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 42,2% artım deməkdir. Bu artıma baxmayaraq, Rusiyanın Azərbaycanın ümumi xarici investisiyalarında payı 2%-dən 1,9%-ə düşüb ki, bu da investisiya vektorlarının diversifikasiyasını əks etdirir.

Eyni zamanda Rusiya investisiyalarının Azərbaycan iqtisadiyyatına qoyuluşu təsirli artım nümayiş etdirib: ilk doqquz ay ərzində bu, 85,1% artımla 181,2 milyon dollar təşkil edib və ölkəyə qoyulan ümumi xarici investisiyalarda payı 2,2%-dən 3,8%-ə yüksəlib. Azərbaycandan xaricə qoyulan birbaşa investisiyaların ümumi axını əvvəlki ilə müqayisədə 47,6% artımla 2,04 milyard dollara çatıb. Ölkəyə birbaşa xarici investisiyaların axını isə 4,52 milyard dollar təşkil edib ki, bu da orta hesabla 4,7% artım deməkdir.

İqtisad elmləri doktoru, professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, ölkə iqtisadiyyatına yatırılmış birbaşa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 78.5% təşkil edib. Professorun sözlərinə görə, ölkənin qey-

ri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9.0% artaraq 1 019.4 milyon dollar olub: "Cari ilin 9 ayı ərzində Azərbaycandan xaricə 2 milyard 38 milyon dollar investisiya yatırılıb ki, bunun da 542,6 milyon dolları İsrailə, 289,0 milyon dolları Türkiyəyə, 250,0 milyon dolları Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə, 176,0 milyon dolları Birləşmiş Krallığa, 118,0 milyon dolları isə İtaliyaya yatırılan investisiyalar təşkil edir. İsrailə yatırılan investisiyalar əsasən Aralıq dənizində yerləşən "Tamar" layihəsi ilə bağlıdır. Ölkə iqtisadiyyatına yatırımların səviyyəsini qiymətləndirmək üçün bu sahədəki göstəricilərin bəzi dost olan ölkələrin eyni göstəriciləri ilə müqayisələrin aparılması heç də pis olmazdı. Cari ilin 9 ayı ərzində



Qazaxıstan iqtisadiyyatına xarici investisiyaların həcmi 10,1 milyard dollar təşkil edib, Özbəkistan iqtisadiyyatına isə 14,4 milyard dollar xarici kapital yatırılıb. Hesabat dövründə Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılmış 4,7 milyard dollar xarici investisiyanın 3,7 milyard dollarını neft və qaz sektoruna yatırımlar təşkil edir. Real sektora yatırımlar isə cəmi 1,0 milyard dollardan bir qədər çox olub. Təbii ki, bu çox azdır. Bu gün iqtisadiyyatımızın real sektorunun bundan on dəfələrlə çox xarici investisiyalara ehtiyacı var. Hö-

kumət bu istiqamətdə söylərdi ciddi şəkildə artırılmalı və xarici investisiyaların Azərbaycana gəlməsinə əngəl törədən bütün problemlərin ən qısa zaman kəsiyində aradan qaldırılmasına nail olmalıdır".

İqtisadçı Eldəniz Əmirov vurğuladı ki, Azərbaycana investisiya yatıran ölkələr arasında Böyük Britaniya yenə də birinci yerdədir: "2025-ci il hələ bitməsə də, ölkəmizə yatırılan, eyni zamanda ölkəmizin yatırdığı investisiya həcmi ilə bağlı ilin 3/4 hissəsinə dair statistik göstəricilər artıq açıqlanıb. Bu göstə-

ricilər əsasında Rusiya, Böyük Britaniya, Türkiyə və digər ölkələrlə qarşılıqlı investisiya fəaliyyətinə dair ümumi mənzərə formalaşmış. Münasibətləri nəzərə alaraq, həm Rusiyanın Azərbaycana, həm də Azərbaycanın Rusiyaya yatırdığı investisiya həcmində bu il artım olub. Ölkə baxımından, təbii ki, birbaşa investisiyalar üzrə Rusiyanın Azərbaycana yatırdığı sərmayə həcmi daha yüksəkdir. Belə ki, 2025-ci ilin ilk 9 ayı ərzində Rusiya tərəfindən ölkəmizə 180 milyon ABŞ dollarından çox investisiya yatırılıb. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə iki dəfə, daha dəqiq desək, təxminən 85% artım deməkdir. Azərbaycanın Rusiyaya yatırdığı investisiyalara gəldikdə isə, 2025-ci ilin 9 ayı ərzində bu rəqəm 42% artaraq 39 milyon ABŞ dollarına çatıb. Bununla belə, Rusiya Azərbaycana yatırılan ümumi xarici investisiyaların həcmi baxımından nə birinci, nə də sonuncu yerdə qərarlaşıb. Uzun illərdir Azərbaycana yatırılan investisiya həcminə görə Böyük Britaniya yenə də birinci yerdədir. Belə ki, ötən 9 ay ərzində ölkəmizə

yatırılan 4,7 milyard dollarlıq investisiyada 1, 25 milyard dollarla Böyük Britaniya liderdir. Sıralamada 632 milyon dollar investisiya ilə Türkiyə ikinci yerdə, 543 milyon dollarla Cənubi Kipr üçüncü, 384 milyon dollarla İsveçrə dördüncü yerdədir. Maraqlıdır ki, sonrakı yerdə İran gəlir. İran Azərbaycan iqtisadiyyatına 272 milyon dollar investisiya yatıraraq Cənubi Kipr və İran əvvəlki illərdən fərqli olaraq, sıralamada yüksəlib, Böyük Britaniya isə liderliyini qorumaqdadır. Qeyd etmək lazımdır ki, neft və qaz sektoruna yatırılan investisiya böyük ölçüdə paya sahibdir".

O ki qaldı Azərbaycanın yatırdığı investisiyalara, bu siyahıda ilk sırada İsrail yer alıb: "Ötən 9 ay ərzində Azərbaycan İsrailə 542,6 milyon həcmində sərmayə yatıraraq. Bu, daha çox, neft və qaz sektoru, dəqiq desək, "Tamar" yatağı layihəsinə yatırılan investisiyadır. Sonrakı yerlərdə 289 milyon dollarla Türkiyə, 250 milyon dollarla BƏƏ, Böyük Britaniya və İtaliya qərarlaşıb. Onu da qeyd edək ki, Türkiyə həm investisiya yatıraraq, həm də investisiya yatırılan ölkə kimi ikinci yerdə qərarlaşıb".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-nin keçmiş prezidenti Co Bayden bildirib ki, əgər ABŞ global lider statusunu itirərsə, onun yerini Rusiya və ya Çin tutacaq. Bu barədə "The Hill" qəzeti yazıb.

"Əgər biz aparıcı güc olmağı dayandırsaq, yerimizi kim tutacaq - Rusiya, yoxsa Çin?", - deyə keçmiş prezident sual edib.

Onun sözlərinə görə, ABŞ "bütün dünya qarşısında məsuliyyət daşıyır" və buna görə də global liderliyini qoruyub saxlamalıdır.

Sabiq prezident nə dərəcədə haqlıdır? ABŞ-nin dünya liderliyinə təhlükə varmı? Amerikanın yerini Çin və ya Rusiyanın tutmasının Azərbaycana hansı təsirləri mümkündür?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz "Yeni Məsavət"ə deyib ki, Trampa Bayden barışmaz rəqibdir və onların bir-biri haqqında tənqidi fikirlər söyləməsi başadüşüldür: "Amma bu tənqidi fikirlər həmişə doğru deyil. Baydenin xiffətini çəkdiyi supergüc olmaq qabiliyyətini ABŞ elə onun prezidentliyi dövründə itirməyə başlamışdı. Bayden hakimiyyətə gələndən qısa müddət sonra, 2021-ci ilin avqustda ABŞ qoşunlarını biabırçı şəkildə Əfqanıstandan çıxartdı. Təbii ki, bunu özbaşına etmədi. 20 il idi ki, Əfqanıstanı işğal altında tutan ABŞ bu müddət ərzində hərbi əməliyyatlara borclana-raq 2 trilyon dollar xərcləmişdi. Diger tərəfdən, Trampın "öz qınına çəkilmək" strategiyası heç də vaxtilə əlində cəmləşdirdiyi bölgələri Rusiyaya və Çinə peşkəş çəkmək niyyətindən qaynayırmı. Əksinə, Trampın planına görə, ABŞ əsgərlərini öz "arxa bağçası"ndan çəkdikdən sonra həmin əraziləri ən böyük rəqiblərinə buraxmaq niyyətində deyil".

Ekspertin sözlərinə görə, strateji doktrinada bu bölgələr belə ifadə olunur: "Çinin dünya hegemoniyasını ələ keçirməsinin qarşısını almaq üçün onun Cənubi Çin dənizinə çıxışı əngəllənəcək. Bunun üçün də "Birinci Adalar Silsiləsi" adlanan region dövlətləri ilə hərbi əməkdaşlıqlar gücləndiriləcək. "Birinci Adalar Silsiləsinin istənilən yerində təcavüzü inkar etməyə qadir bir ordu quracağıq. Lakin Amerika hərbiçiləri bunu təkbəşinə edə bilməz və etməməlidir. Müttəfiqlərimiz də addım atmalı və kollektiv müdafiə üçün daha çox xərcləməlidirlər. Amerikanın diplomatik səyləri Birinci Adalar Silsiləsindəki müttəfiqlərimizə və tərəfdaşlarımıza ABŞ ordusuna öz limanlarına və digər obyektlərinə daha çox çıxış imkanı vermək, öz müdafiəsinə daha çox pul xərcləmək və ən əsası təcavüzün qarşısını almaq üçün imkanlara sərmayə qoymaq üçün təzyiq göstərməlidir. Bu, ABŞ və müttəfiqlərinin Tayvanı ələ keçirmək cəhdlərini inkar etmək və ya adanın müdafiəsini qeyri-mümkün edəcək qədər əlverişli qüvvələr balansına nail olmaq üçün Birinci Adalar Silsiləsi boyunca dəniz təhlükəsizliyi məsələlərini birləşdirəcəyik", - sənəddə belə deyilir".

Onun fikrincə, Sovet İttifaqı-ABŞ rəqabətinin ön planda olduğu 20 əsr siyasətçisi olan Co Bayden hələ də köhnə tezislərin təsirinə qurtula bilmədiyi üçün Trampın yeni geopolitik strategiyalarını anlamaqda çətinlik çəkir: "Anlamaq istəmir

Baydendən ilginclik ismarış - Azərbaycan xeyri və ziyanı

Ekspertə görə, üç fövqəldövlət ölkəmiz uğrunda gərgin rəqabətə başlayacaq



ki, ABŞ-nin indiki əsas hədəfi Rusiya yox, Çindir. ABŞ-nin Çini çevrələmə siyasəti yalnız Adalar Silsiləsi ilə bitmir. "Milli Təhlükəsizlik Strategiyası - 2025" doktrinasında vurğulanı ki, ABŞ dünya neft və qaz ehtiyatının 30%-dən çoxunun yerləşdiyi Hörmüz və dünya neft

nəqliyyatının keçdiyi Bab əl-Məntəb boğazlarına nəzarəti də rəqiblərinə (əsasən Çinə) qapdırmaq niyyətində deyil. Əsas məqsədi isə Çinin sürətli inkişafının qarşısını almaqdır".

Çinin dəniz ticarət yollarında qarşılaşdığı bu qədər ciddi əngəli aşmaq üçün

məcburən quru ticarət yollarına önəm verdiyini söyləyən Heydər Oğuzun fikrincə, Azərbaycanın geosiyasi əhəmiyyəti də əsasən bu sahədə özünü göstərir: "Çünki ABŞ-nin, əslində həm də Çinin digər balaca rəqibi sayılan Rusiyadan və İrandan yan ke-

çən quru ticarət yolunda ən kritik bölgələrdən biri Azərbaycandır. Çünki "Bir kəmə, bir yol" marşrutu Azərbaycandan keçir. Odur ki, regionumuz ABŞ-Çin-Rusiya rəqabətinin ən önəmli sahələrindən birinə çevriləcək. Hər 3 dövlət Azərbaycan uğrunda ağır rəqabətə başlayacaq. Bunun bizim üçün həm mənfi, həm də müsbət təsirləri olacaq. Azərbaycan strateji ağılı işə sala bilsə, bu amansız rəqabətdən inkişaf edərək çıxacaq. Siyasi səbətsizlik üzündən bütün şanslarımızı qaçırmayaraq və Əfqanıstana çevrilmək ehtimalımız da var. Azərbaycan hakimiyyətinin bu zamanadək yürütdüyü həssas siyasətlər kritik vəziyyəti hələ ki lehimizə çevirməyi bacardığını göstərir. Amma bu siyasətin uğuru təkcə bizdən asılı deyil. Bizimlə yanaşı, Ermənistan və Gürcüstan, hətta Mərkəzi Asiya ölkələri də kordinasiyalı siyasət yürütməyə çalışmalıdır. Bunu bacaraçağıq mı? Bu sualın cavabını zaman verəcək. Amma unutmamalıyıq ki, dünya üzərində gedən varoluş savaşı Azərbaycanı olduqca kritik ölkəyə çevirib. Və bu şüurla təmkinli, uzağa hesablanmış siyasətimizi davam etdirməliyik".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məsavət"

Türkiyə ilə təhlükəli PUA oyunu - nəbz yoxlanışı, yoxsa...

Moskva Ankaranın Qara dənizdə hakim gücə çevrilməsindən narahatdır

Artıq məlum olduğu kimi, Rusiyanın Odessa şəhərinə raket və PUA hücumları zamanı şəhərin limanında lövbər salan iki türk gəmisi - "Viva" və "Cenk Ro Ro" adlı yük gəmiləri də zərbəyə məruz qalıb. Türkiyə vətəndaşları xəsarət almasalar da, bu hadisə Rusiya ilə Türkiyə arasında müəyyən gərginliyə səbəb olub. Prezident Ərdoğan Moskva və Kiyevə xəbərdarlıq edib.

Daha sonra Ankara səmasında dron zərərsizləşdirilib və yenidən Türkiyə lideri xəbərdarlıq mesajını sərt şəkildə çatdırıb. Bunun ardınca İsmet Şəhərində yenə PUA vurulub.

Ukrayna münaqişəsi fonunda silsilə xarakterli bu hadisələr təsadüfə oxşayır. Müharibə poliqonundan xeyli uzaqda yerləşən Türkiyə şəhərlərinə hücumlar sanki hansısa güclərin maraqlarına xidmət edir.

Hazırda Türkiyənin də daxil olduğu Ukraynada könüllü sülhməramlı qüvvələrin yerləşdirilməsi ilə bağlı məsələ müzakirə olunmaqdadır. Rusiyanın iki türk gəmisini hədəfə almasının səbəbini bu kontekstdə qiymətləndirənlər var. Burada başqa məqsədin olduğu da mülahizə olaraq səslənir: Türkiyəni münaqişəyə cəlb



etmək cəhdi. Hərçənd Ankara təmkinlidir və belə bir avantüraya getməz.

Son hadisələr Türkiyə və Rusiya arasında böhran yara da bilərmi? PUA hücumlarında əsas hədəf nədir?

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva "Yeni Məsavət"ə söylədi ki, Rusiya və Türkiyə arasında baş verən son gərginliklərin kökündə birbaşa Kremlin imperiya maraqları dayanır: "Moskvadakı beyin mərkəzləri Türkiyənin Qara dəniz hövzəsində hakim gücə çevrilməsindən narahatdır. Üstəlik, Ankara

Ukrayna masasında da kifayət qədər aktivdir. Baş verənlər göstərir ki, Türkiyə ilə Rusiya arasındakı ilıq münasibətlər heç də davamlı olmayacaq və Ankaranın global miqyasda nüfuzunun artması Rusiyanı daha da qıcıqlandıracaq. Hazırda başı Ukrayna cəbhəsinə qarşı Rusiya hələ ki bu cür təxribatlarla türklərə qarşı "əzələ nümayişi" göstərir. Buna baxmayaraq, Ankara hələ ki təmkinlidir".

Siyasi təhlilçi onu da vurğuladı ki, Türkiyənin Turan Birliyi yolundakı addımları və prezident Ərdoğanın

son çıxışında Turan Birliyi mesajları təkcə Qərbə yox, həm də Moskvaya ismarış idi: "Kreml Orta Asiya regionunun əlindən çıxmasını həzm etmək istəmir. Moskva hələ də imperiya maraqlarından çıxış edərək Türkünstan coğrafiyasına öz arxa bağçası kimi baxır. Bütün bunlar Rusiya-Türkiyə gərginliyinin alt qatıdır. Üst qatda isə Yunanıstan və Rusiya əməkdaşlığı, Türkiyənin Ukraynaya hərbi, humanitar və iqtisadi yardımları, qarşılıqlı texniki ticarət, eyni zamanda Qərbin Türkiyəni

Ukrayna-Rusiya savaşının aktiv fazasına sürükləmək cəhdləri dayanır. Görünən odur ki, Ukraynanın resursları tükəndikcə, Qərb özündən olmayan alternativlər haqqında düşünməyə başlayıb. İranın və Çinin Rusiyaya yardımları fonunda Qərb də Türkiyəni Ukraynanın "hamisi" kimi savaşa cəlb etmək istəyir. Amma Ankara kifayət qədər səbrli davranır. Ona görə ki, Rusiya indi qədər türklərin "qırmızı xətti"ni tapdala bilməyib. Hətta yük gəmilərinin vurulması da səbr yoxlaması idi. Əgər Türkiyəyə qarşı hava, su və quru təhdidləri davamlı xarakter alarsa, o zaman Rusiyanın hərbi gəmiləri Ukraynaya verilən yeni nəsil PUA-ların "yem"inə çevriləcək. Hətta hazırda Türkiyə Rusiyanın Qara dənizdəki bütün hərəkətlərinə nəzarət edə biləcək gücdədir".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd isə qeyd etdi ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin coğrafiyası çox genişləni b: "Daha əvvəl Polşa səmasında rus dronları peyda oldu, ardınca Rumıniya, Danimarka, İsveçdə dron hücumları baş tutdu. Hətta Estoniya səmasında Rusiya qıncısının 12 dəqiqə qalması müşahidə olundu. Qərbdən təzyiq artdıqca Rusiya da bəzi ölkələri test edirdi. Türkiyə ilə Rusiya arasındakı gərginliyə baxanda da buna bənzər hallar yaşanır. Türkiyə Rusiya-Ukrayna müharibəsində neytral qalmağa üstünlük verirdi, ancaq Türkiyə tərəfi Ukraynaya silah, sursat, dron

və texnikaların satışını həyata keçirirdi. Türkiyə ilə Rusiya arasında gərginliyin əsasını hesab edirəm ki, ABŞ-nin Ankaradakı səfirinin Türkiyə "S-400"ləri Rusiyaya qaytaracaq iddiası qoydu. Ardınca isə Ərdoğan-Putin görüşündə Türkiyə tərəfinin "S-400"ləri təhvil verməklə bağlı təklifi də müzakirə mövzusu oldu".

Onun fikrincə, Rusiyanın tankerləri Türkiyənin sahil sularında vuruldu, bundan sonra Rusiya Ukraynanın sahil sularında Türkiyə tankerlərini vurdu: "Rusiya bununla mesaj verdi ki, onun tankerlərini Türkiyə öz sahil sularında qoruya bilmərsə, Rusiya da Türkiyənin tankerlərini vuracaq. Türkiyə prezidenti Rusiya və Ukraynaya xəbərdarlıq etdi. Ancaq xəbərdarlığın mahiyyəti bizi bu prosesə qatmayından daha çox Qara dənizdə sabitlik, ticarətin davam etməsi yönündə idi. Rusiya tərəfi isə son zamanlar maksimum Qara dənizi iflic etmək niyyətindədir. Rusiya bununla Türkiyə və Qara dəniz sahillərindəki ölkələrə mesaj verir ki, onların əsas ticarət yollarını təhdid altında saxlaya bilər. Dolayısı ilə Rusiya təhdid etməklə məşğuldur. Bundan əlavə, Rusiya hər ehtimala qarşı Türkiyənin hava məkanını da test etmiş olur. Bu test nəticəsində Türkiyənin müəyyən boşluqları da ortaya çıxır. Necə ki, bu, Polşa və digər Avropa ölkələrində aşkarlanmışdır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məsavət"

Azərbaycanın əsas taxılçılıq bölgələrindən olan Cəlilabad rayonunun bir çox kəndlərində əkin sahələri "Zaqafqaziya" taxıl böcəyi tərəfindən geniş miqyasda zədələnib. Taxılçılıq üçün ən təhlükəli zərərvericilərdən biri olan "Zaqafqaziya" taxıl böcəyi torpağın altında yaşayır, əsasən taxıl bitkilərinin cücərtiləri ilə qidalanır. Adətən payız-qış mövsümündə təzə cücərən payızlıq əkinlərə zərər vurur.

Son illərdə bu zərərvericiyə yalnız Cəlilabad deyil, ölkənin əksər bölgələrində rast gəlinir. Lakin bu mövsümdə cənub bölgəsində sürətlə çoxalması müşahidə olunmaqdadır. Mütəxəssislər bunu payız dövründə yağıntının az düşməsi, havaların mülayim keçməsi ilə izah edirlər. Vaxtında dərmanlanmayan sahələrdə quraqlıq taxıl cücərtilərinin inkişafını ləngidir, mülayim hava zərərvericilərin oyaq qalmasını şərtləndirir. Buna görə də indi fermerlər sahələrdə çoxsaylı "keçəl" ərazilər müşahidə edirlər.

Məlumdur ki, Azərbaycan strateji məhsul olan buğda təminatında idxaldan böyük ölçüdə asılı ölkələrdən biridir. Hər il ərzaqlıq buğdaya olan tələbatı təmin etmək üçün xaricdən 1,2-1,3 milyon ton məhsul idxal olunur. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-oktyabrında Azərbaycana idxal olunan 214 milyon 155,42 min dollarlıq 996 min 501,21 ton ərzaqlıq buğdanın 127 milyon 845,38 min dollarlıq 596 min 648,68 tonu Qazaxıstandan, 86 milyon 310,04 min dollarlıq 399 min 852,53 tonu Rusiyadan alınıb. Rəsmi statistikaya əsasən 2025-ci ilin noyabr ayında ölkəyə idxal edilmiş ərzaqlıq buğdanın 1 tonunun orta qiyməti 386,21 manat təşkil edib.

2022-ci il global ərzaq böhranından sonra Azərbaycan hökuməti ölkədə ərzaqlıq buğda istehsalını tələbatın ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün lazım olan 75 faizlik həddinə qədər artırmaq üçün addımlar atıb. Belə addımlardan biri Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il iyul tarixli fərmanıdır. "Ərzaqlıq buğda ilə özünütəminat məsələsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında" 19 iyul 2022-ci il tarixli fərmana görə, əsasən müasir suvarma sistemlərinin tətbiq edildiyi təsərrüfatlarda istehsal olunmuş, Dövlət Ehtiyatları Agentliyinə və un dəyirmanlarına təhvil verilmiş ərzaqlıq buğdanın hər tonuna görə istehsalçılara 100 manat məhsul subsidiyası ödənilir.

Fərmana əsasən 2022-ci ildən etibarən dövlətin Taxın Fonduna alınan buğdanın qiyməti xaricdən idxal olunan məhsulun dəyərində əsasən və ondan yuxarı həcmdə müəyyən olunur. 2022-ci ildə - dünya ərzaq, o cümlədən buğda qiymətlərə rekord həd-

Azərbaycana "Zaqafqaziya" təhlükəsi - görəyin gələnləki qiyməti..

İdxal üçün qiymət şərtlərinin əlverişli olması hələlik buğda təminatını ciddi çətinliklərdən sığortalayır



də çatanda bu rəqəm 580 manat müəyyən edilmişdi. 2023-ci ildə 450 manata, 2024-cü ildə isə 400 manata endirildi.

Nazirlər Kabineti Azərbaycanda 2025-ci il üçün ərzaqlıq buğdanın dövlət tədarük qiymətini 1 ton üçün yenidən 400 manat müəyyən edib.

Əldə olan rəqəmlər göstərir ki, fərmanla tətbiq olunan stimullaşdırma tədbirlərindən sonra da ərzaqlıq buğda təminatında yerli istehsalın payının artması müşahidə olunmayıb. Dövlət statistikasına əsasən, dekabr ayının 1-nə kimi qarğıdalı da daxil olmaqla, tarlalardan 3339,0 min ton və ya keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,9 faiz çox dənli və dənli paxlalı bitkilər, o cümlədən 480,8 min ha sahədən 1 609,8 ton buğda yığılıb. Bu, hər hektardan orta məhsuldarlığın təxminən 33 sentnerə bərabər olması deməkdir. 2024-cü ildə 546,3 min hektar sahədən 1 milyon 685,7 min ton buğda yığılmışdı. Buğdanın məhsuldarlığı 30,9 sentner olub. 2023-cü ildə ölkədə 542,8 min hektar sahədən 1 milyon 833,9 min ton buğda yığıldığını, orta məhsuldarlığın 33,8 sentnerə bərabər olduğunu nəzərə alsaq, ötən il buğda yığımının 8 faiz, məhsuldarlığın isə 8,6 faiz azaldığını görürük. Bu il məhsuldarlıq artsa da, ümumi yığımın azalması davam edir.

Rəsmilərin açıqladığı məlumatlara əsasən, Azərbaycanda 2022-2023-cü illərdə 28 təsərrüfatla 22,6 min hektar,

2023-2024-cü illərdə isə 26 təsərrüfatla 23,8 min hektar ərazidə ərzaqlıq buğda istehsalına dair müqavilələr bağlanıb. Hazırda Azərbaycanda tətbiq edilən pivot suvarma sistemləri cəmi 24 min hektar buğda əkinə ərazisində istifadə olunur ki, bu da ölkənin ərzaqlıq buğda tələbatını ödəmək üçün yetərli deyil. Hesablamalara görə, 150 min ha sahədə müasir suvarma sistemi və texnologiyaların tətbiq olunması ilə buğda yetişdirməklə, Azərbaycanda ərzaqlıq buğda təminatını ərzaq təhlükəsizliyini təmin edəcək səviyyəyə çatdırmaq mümkündür.

2024-cü ilin iyununda Azərbaycan hökuməti bu məqsəddə çatmaq üçün növbəti dəstək mexanizmini işə salıb. Belə ki, Nazirlər Kabineti ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə müqavilə bağlamış sahibkarlıq subyektlərinə müasir suvarma sistemlərinin alınması üçün kredit təşkilatlarının öz vəsaitləri hesabına veriləcək kreditlər üzrə dövlət zəmanətinin verilməsi Qaydasını təsdiqləyib. Qaydanın tətbiqi müasir suvarma sisteminin alınmasına özəl bankların vəsaitlərinin cəlb olunmasına imkan verəcək. Belə ki, qaydaya uyğun olaraq sahibkarlıq subyektlərinə veriləcək 280 (iki yüz səksən) milyon manat kredit portfelini 168 (yüz altmış səkkiz) milyon manat məbləğinədək dövlət zəmanəti ilə təmin edilir. Dövlət zəmanəti Maliyyə Nazirliyi ilə Kənd Tə-

sərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi arasında bağlanmış "Ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə verilən kreditlərin dövlət zəmanəti ilə təmin edilməsi barədə Çərçivə Zəmanət Sazişi" əsasında verilir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aqrar Subsidiya Şurasının qərarına əsasən 2026-cı təsərrüfat ilində fermerlər müasir suvarma sistemləri ilə təmin olunan sahələrdə aparılan taxıl əkinlərinə görə fermerlərə hər hektara 230 manat subsidiya ödəniləcək.

Bundan əlavə, Aqrar Subsidiya Şurası Azərbaycanda ilk dəfə olaraq dəmyə əkinlərinə görə subsidiya ödəmək barədə qərar qəbul edib. Belə ki, dəmyə əkinlərin hər hektarına görə fermerlərə 200 manat subsidiya verilməsi nəzərdə tutulur.

Bu il dekabrın 1-nə olan məlumata görə, ölkədə gələn ilin məhsulu üçün 710,5 min hektar sahədə dən üçün payızlıqlar səpilib. Ondan 354,6 min hektarı buğda, 355,8 min hektarı arpa və 0,1 min hektarı çovdar təşkil edir. Ötən ilin eyni dövründə 364,1 min hektarda buğda, 299,3 min hektarda arpa və 0,1 min hektarda çovdar səpilmişdi. Bu isə o deməkdir ki, subsidiya və dəstək mexanizmləri buğda

etmək mümkün olmayacaq.

Hələlik dünya bazarındakı şərtlər qiymətlərin bizim üçün əlverişli çevrədə dəyişməsinə səbəb olur. BMT Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatının (FAO) hesablamalarına əsasən, 2025-ci ilin noyabrında taxıl qiymətləri indeksi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,3 faiz aşağı olub.

Azərbaycanın əsas buğda bazarlarından olan Rusiyada qiymətlər son illərin minimumundadır. Son 4 həftədə Rusiyadan idxal olunan buğdaya əlavə rüsum 0 dərəcə ilə hesablanıb, çünki dünya bazar qiyməti aşağı düşüb.

İdxal üçün qiymət şərtlərinin əlverişli olması hələlik Azərbaycanın buğda təminatını ciddi çətinliklərdən sığortalayır. Lakin 2021-2022-ci illərdəki vəziyyət göstərir ki, şərtlərin kəskin dəyişməsi təhlükəsi hər zaman var...

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda uşaqlı ailələrə hansı güzəştlər var



Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 80 802 doğulan körpə qeydə alınıb və ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə bu göstərici azalaraq 10,1-dən 9,5-ə düşüb.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyət Əlaqələr Şöbəsinə Modern.az-a bildirilib ki, əhalinin artımı üçün bir sıra aktiv proqramlar mövcuddur: "Bu gün ölkədə sosial təminat sisteminin mühüm bir istiqaməti uşaqlı ailələrə yönəlib. Uşağın anadan olmasına görə birdəfəlik müavinət, 5-dən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə aylıq müavinət ödənilir. Ünvanlı yardım proqramı ilə əhatə olunan ailələrin üzvlərinin böyük əksəriyyəti uşaqlardır və həmin ailələrdəki 1 yaşınadək uşaqlara əlavə olaraq aylıq müavinət verilir.

Uşağa bilavasitə qulluq edən işləyən valideynlərdən biri, yaxud ailənin başqa üzvü uşağın 3 yaşı tamam olanadək ona qulluq etmək üçün qismən ödənişli sosial məzuniyyət almaq hüququna malikdir.

Son illər ardıcıl sosial islahatlar nəticəsində qeyd olunan ödənişlərdə dəfələrlə artıma nail olunub. Həmçinin çoxuşaqlı analara daha erkən dövrdə yaşa görə pensiya hüququ verilir.

Digər tərəfdən, qanunvericilikdə hamilə, 14 yaşına çatmamış uşağı və yaxud əlilliyi müəyyən edilmiş uşağı olan qadınlar, uşağını təkbaşına böyüdən valideynlər üçün əmək münasibətlərində bir sıra güzəştlər də nəzərdə tutulub.

Bundan başqa, nazirlik tərəfindən cəmiyyətdə uşaqların, xüsusilə qız övladlarının dəyərinin yüksəldilməsi, sağlam ailə modeli və gender bərabərliyi prinsiplərinin təşviqi, həmçinin reproduktiv sağlamlıq və analığın mühafizəsi istiqamətləri üzrə də mütəmadi olaraq maarifləndirici və məlumatlandırıcı layihələr və tədbirlər də həyata keçirilir.

Xatırladaq ki, 2015-ci il iyulun 1-dən etibarən 5-dən çox uşağı olan ailələrə hər uşaq üçün 140 manat aylıq sosial müavinət verilir.



MUSAVAT

Son səhifə

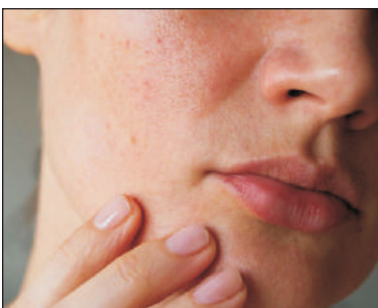
N 233 (8843) 23 dekabr 2025

De k a b r

Bunları bilirsinizmi?

- * Yumurtanı bişirərkən onun küt tərəfindən iynə, ya da sancaqla dəşik açılrsa, sınmaz.
- * Soda tam neytrallaşsın deyə xəmir yoğurarkən sodanın üstünə bir az sirkə, ya da limon şirəsi tökmək lazımdır. Sodalı xəmiri çox yoğurmurlar, çünki yapıxır və yumşaq olmur.
- * Əgər xəmirin tez acımasını istəyirsinizsə, xəmirə bir neçə makaron batırın.
- * Əti saxlamaq istəyirsinizsə, yumayın, çünki əti yuyanda tez xarab olur.
- * Əti bişirərkən yaxşı bulyon almaq istəyirsinizsə, soyuq suya, ətin özünün dadlı olmasını istəyirsinizsə, isti suya salın.
- * Əti bişirməmişdən əvvəl duzlamayın, çünki duzdan onun şirəsi çıxır, bu da onun keyfiyyətinin itməsinə səbəb olur.
- * Təzə südü işıqda saxladıqda tərkibindəki A və C vitaminləri itir.
- * Südə şəkər (1 l südə 1 çay qaşığı) qatıb qaynatdıqda uzun müddət təzə qalır və vitaminləri itmir.
- * Çeyirdəklili meyvələrdən bişirilmiş kompotları 1 ildən artıq saxlamaq olmaz. Çünki çeyirdəkdə qaldıqca həyat üçün təhlükəli olan siyanid turşusu əmələ gəlir.
- * Bir çoxları mürəbbəni mis ləyəndə bişirir, məsləhət görülür ki, mürəbbə ləyəndən tez boşaldılsın, çünki mürəbbədə zəhərli maddələr əmələ gələ bilər.
- * Büzülmüş almaları bir neçə saatlığa soyuq suda saxlasanız, almalar əvvəlki görkəmini alar.

Dəri xərcəngindən bu sadə üsulla qorunmaq olar



ABŞ-nin Çikaqo Universitetinin alimləri günəş işığının sağlam dəri hüceyrələrini xərcəng hüceyrələrinə çevirə bilən mexanizmini də müəyyən ediblər.

Milli.Az xəbər verir ki, araşdırmaya görə, uzunmüddətli

ultrabənövşəyi (UB) şüalanma hüceyrələri iltihabdan və nəzarətsiz böyümədən qoruyan YTHDF2 adlı tənzimləyici zülali məhv edir. Bu zülalin itirilməsi isə şişlərin yaranması ilə əlaqəli iltihabi prosesləri işə salır.

Günəş insan üçün vacib olsa da - xüsusilə D vitamininin sintezi üçün - məhz ultrabənövşəyi şüalanma dəri xərcənginin əsas risk faktorudur. ABŞ-də dəri xərcənginə yoluxma hallarının 90%-dən çoxu UB-şüalanma ilə əlaqələndirilir. UB şüaları DNT-ni zədələyir, oksidləşdirici stres və iltihab yaradır ki, bu da adi günəş yanığının əsas mexanizmidir. Tədqiqat göstərir ki, RNT ilə tənzimləyici zülallar arasındakı balansın pozulması dəri xərcəngi ilə əlaqəli iltihabın başlamasına səbəb olur. Alimlər hesab edirlər ki, gələcəkdə bu mexanizmin dərin öyrənilməsi UB-şüaların yaratdığı xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsi üçün yeni üsulların yaradılmasına imkan verə bilər.

Həkimlər dəri xərcəngindən qorunmaq üçün yenə də ən sadə və təsirli metodları tövsiyə edirlər:

Günəşə çıxmadan 15-20 dəqiqə əvvəl SPF 30 və ya daha yüksək qoruyucu krem çəkin;

Günorta saatlarında birbaşa günəş altında qalmaqdan qaçının;

Açıq rəngli, örtücü geyim və papaq geyinin;

Solaryumdan uzaq durun;

Dəri üzərində yaranan yeni ləkə, xal və dəyişiklikləri mütəmadi izləyin və ildə ən azı bir dəfə dermatoloqa müraciət edin.

Yeni il işıqlarının qorxunc fəsadları



Yeni il işıqları miqrenə səbəb ola və görmə qabiliyyətini zəiflədə bilər. Işıqların sürətlə yanıb-sönməsi göz narahatlığı yaradır. Hətta sabit işıq kimi qəbul edilən yüksək tezlikli titrəmələr belə

kontrast həssaslığını artırır və baş ağrılarına, ürəkbulanmasına səbəb olur. Yeni il tətillərində insanlar tez-tez gözələrində quruluq və yanma hissindən, bulanıq görmədən və başqa fəsadlardan şikayətlənirlər. Bu, qaranlıq otaqla kiçik parlaq işıqların fərqli tezlikləri və rəngləri ucbatından yaranır. Həkimlər xəbərdarlıq edirlər ki, Yeni il işıqları epilepsiya və miqreni olan insanlarda qıcolmalara səbəb ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Dünyada yalnız bir ölkə özünü ərzaqla tam təmin edir



Qeyd edək ki, araşdırmada 186 ölkədən məlumatlar təhlil edilib və yalnız Qayananın bütün əsas ərzaq qrupları üzrə özünü tam təmin etdiyi müəyyən olunub.

Yeni il süfrəsində nə qədər "Olivye" yemək olar? - mütəxəssis cavablandırdı

"Olivye" salatının bir porsiyası 200 qramdan çox olmamalıdır. Lakin salatın qəbulu 5-6 saat uzanarsa, bu miqdarı artırmaq olar". Bunu tibb elmləri namizədi, gastroenteroloq və hepatoloq Sergey Vyalov bildirib. "Birləşə tövsiyə olunan porsiya 150-200 qramdır, bu da təxminən 4-5 xörək qaşığı deməkdir. Bu miqdar məhsulun dadından zövq almağa imkan verir və orqanizmi fəlakətli dərəcədə yükləmir", - deyər Vyalov qeyd edib.

Həkimin sözlərinə görə, eger "Olivye" yavaş-yavaş və digər yeməklərlə birlikdə yeyilsə, porsiyanı 100 qram artırmaq olar. "Yeni il gəcəsi 4-6 saat ərzində 250-300 qram yemək olar, bir şərtlə ki, bunu birləşə deyil, böyük fasilələrlə, bir neçə "yavaşma"da yeyəsiniz", - deyər vurğulayıb. Gastroenteroloqun sözlərinə görə, bu miqdar başqa yeməklərdə qəbul edildiyi halda keçərlidir. Əgər şam yeməyi yalnız "Olivye" və "Şuba" salatından ibarətdirsə, porsiyayı azaltmaq lazımdır.

Dünyada yüz milyonlarla insan qida çatışmazlığı ilə üzləşsə də, Cənubi Amerikadakı kiçik bir ölkə özünü bütün ərzaq məhsulları ilə təmin etməyi bacarıb. Bu ölkə Venesuela, Braziliya və Surinam arasında yerləşən Qayana'dır. Əhalisi 830 min olan ölkənin ərazisinin 85%-ni keçilməz tropik meşələr təşkil edir. Burada insanlar dar sahil zolağı boyu sıx şəkildə məskunlaşıblar.

Ürək xəstəliklərinə qarşı yeni müdafiə mexanizmi aşkarlandı



Ohayo Universitetinin nəzdindəki Tibb Kollecinin alimləri ürəyin zədələnmə və stressdən sonra bərpa olunmasına kömək edən yeni mexanizmi aşkar ediblər. Bildirilir ki, bu prosesdə əsas rol karnitin-palmitoiltransferaza 1a

(CPT1a) adlı zülalə məxsusdur. Alimlər insanın ürək toxumalarından götürülmüş nümunələri analiz edərək sağlam donor ürəkləri ilə qeyri-ışemik kardiomiopatiyası olan xəstələrin ürəklərini müqayisə ediblər.

Məlum olub ki, xəstəlik zamanı CPT1a zülalının səviyyəsi həm kişilərdə, həm də qadınlarda artır, halbuki həmin zülalın digər forması olan CPT1b dəyişməz qalır. Müəlliflərin fikrincə, bu fakt ürəyin stressə qarşı təbii müdafiə mexanizmini göstərir. CPT1a-nın rolunu daha yaxşı anlamaq üçün tədqiqatçılar heyvanlar üzərində təcrübələr aparıblar. Bu zülalın istehsalı azaldılmış siçanlarda ürək çatışmazlığı daha sürətlə inkişaf edib və ürək əzələsinin ümumi funksiyası zəifləyib. Əksinə, ürəklərdə CPT1a səviyyəsini artıran gen terapiyası xəstəlik artıq başladıqdan sonra belə, ürək fəaliyyətinin bərpasına kömək edib.

Əlavə təcrübələr göstərüb ki, CPT1a yalnız enerji mübadiləsində iştirak etmir, eyni zamanda toxumaların çapıqlaşması və hüceyrə ölümü ilə əlaqəli genlərin aktivliyini də azaldır. Bu isə patoloji dəyişikliklərin ləngidilməsinə və ürək əzələsinin strukturunun qorunmasına imkan yaradır.

Yaponiya milli süni intellekt modelini yaradır: 19 milyard dollar ayrıldı

Yaponiya hökuməti özəl sektorla birgə milli süni intellekt modelinin yaradılmasına təxminən üç trilyon yen (cari məzənnə ilə təxminən 19 milyard dollar) xərcləmək niyyətindədir. Oxu.Az bu barədə "Yomiuri" qəzetinə istinadən xəbər verir. Birgə layihədə "SoftBank" korporasiyası kimi nəhənglər də daxil olmaqla, 10-dan çox yerli şirkət iştirak edəcək. Nəşrin məlumatına görə, ölkə hökuməti təxminən xərclərin üçdə birini öz üzərinə götürmək niyyətindədir, qalan vəsait isə özəl firmalar tərəfindən investisiya edilməlidir. Yaponiyanın öz süni intellektinin hazırlanması 2026-cı ildə başlayacaq. Bu, xüsusilə ən müasir məlumat mərkəzlərinin inşaatı nəzərdə tutulacaq.



Məşq nəticələrini yaxşılaşdıran gözəlməz vasitə tapıldı

Britaniyalı alimlər məşq zamanı söyüş söyməyin nəticəni yaxşılaşdırma biləcəyini aşkar ediblər. Onlar söyüşün psixoloji təsirlərini araşdırıblar. Oxu.Az xəbər verir ki, araşdırmanın yekunları "American Psychologist" jurnalında dərc edilib. Təcrübədə 192 nəfər iştirak edib. Məşq zamanı söyüş sözlərindən istifadə edənlər tapşırıqları daha uzun müddət yerinə yetirə biliblər. Alimlər hesab edirlər ki, sosial cəhətdən qadanan olunan sözlərdən istifadə özünə-inam hissini artırır və diqqəti daha da cəmləşdirməyə kömək edir.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAVI: 1.500